

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

BASSARI

UNIL

POBIL

Copyright ANGP

COPYRIGHT

ISBN 0 - 947052 - 66 - 6

E-MAIL: info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(A Gospel Literature Mission financed by donations)

(Reg. No. 1961/001798/08)

UNIL PƆBIL

À Á

Unimbɔti Gitil Din Unil ŋũn Kí Kpèè Kí Wǎl U-Pɔbil Nin Bí Minyee

(Footab saalaa bin bi dūu ŋmāntiñ tin bí unil pɔbilinee)

Fransi sooni poon ní bi pée ki ŋmāñ kitakalda biki nee abin 1732. poon, ní boonee bi fātii kpēē ki dɔnti-ki ní Unimbɔti tɔntɔnliu J.R. Gschwend dūu ŋmāñ kitakaldabiki abin 1929 poon ki tīī Unimbɔti tɔntɔnliibi bin kɔkɔ bí nnibontimune. Boonee ní bi dūu ŋmāñ inibonsoon 250 poon, ní dinikil din bi yìi yii: 'All Nations Gospel Publishers' nyánti ntakaldabiyaamu gbanti ki yākatì dīñ atimbun 127. ŋin poon Unimbɔti tɔntɔnliibi bée. Atimbun kɔkɔ sooni, dinicil kamaa nì bin nóó Nnimbɔtisane nìb kɔkɔ dī kitakaldabiki nee pu ki bée ibaamɔn in Unimbɔti sòòñ nì binib bi-Nimbɔti nótam n̄ n̄n sá mbaamɔnee, kii Unimbɔti bɔnaatiliu Eeseekiyeel n̄n n̄n sòòñ abin 586 poon ní Yeesu Kriisitoo n̄n dómiñee puee yii: “M dàá dǎá tīī-bi dipɔpɔndi n̄n kinaŋ pɔŋ... . Niinee ní ni dàá dǎá kpánti man nikitil ní man n̄ n̄n sá ni-Nimbɔti!” (Eeseekiyeel 36:26-28).

UNIL PŌBIL

Unimbŏti diiku àá Sitaan tŏntŏndiiku (1 Jaan 3:4-10)

A yaa bí kààn takalda neeyee, á téetí yii an sá Unimbŏti gitil din poon a ŋŭn kí kpèè kí wāl a-bee ní. Bàà a yaa sá unil un kaa nóó Unimbŏteeyaaa, a sá un pobil gbìfèeyaaa, a yaa ti nóó Unimbŏti ki ká ní boone ki dŭ nnimbŏtisan ki fá ki nèè yii saa péé nóó Unimbŏtaaa, takalda nee lèè bàà ŋma pobil poon nín bí puee deedee foota kii Unimbŏti nín wāl-di di bí miŋyee ní, Unimbŏti ùn kaa gantí binib, u kpèé unil pobil ní.

Sitaan di sá inyimŏn baa nì i-na, ki sá dibombŏndi botiu, nì duulnya nee botiu. U kpántì u-ba kii ŋwalfi tŭŋŋuee ní, waa ti sá ŋwalfi tŭŋŋu, ama ní biba gbíntì ki dáá dàkafí yii u sá, ki néeŋ kí nín bí kii ùn nín bí puee, kaa nyí yii u dŭ tiba ki líkiŋ u-ba pu ní baa wāl-u min bi wāl-u nee. Ti-yuntii nee mun péé ti bí kii doooyee ní. Bin mónti yii bi sá Kriisitoo kpambaliŋee wíiŋ tikpil, an boti kaa sá maamaaci, kun puee Sitaan u-ba kpántì u-ba ŋwalfi tŭŋŋu ní. (2 Kŏr. 11:13-14). Sitaan un sá duulnya nee botiuee jŏb binib landokŏi nì bi-nimiliŋ ki yánti baa ti wāl tibŏmŏntiil nee nín ŋmínti ki dàkà-bi Kriisitoo un sá Unimbŏti nanjkuee nyaanŋku. (2 Kŏr. 4:4). “Binikpitib nì bipŏŋgbifindambi sá bijŏfib ní ki sá bitanŋkpiibi Unimbŏti nimiin. Bi ŋáaŋ kii duulnya yab nín péé ŋáaŋ puee, ki nóó arasiniibi botiu un bí kutaa pu ki yánti nnibiyaamu kaa tó Unimbŏtee.” (Eef. 2:1-2). Asee bi-nimiliŋ yaa cúū ŋúbiti bi bée yii bi wánŋki, an yaa sá fam bi-kŏkŏ dī nsan ŋun kù ki nàantée ní. Un yaa bí yii ùn kaa cáá ikpiti u-nee mónti u-ba ní. A yaa bí kààn takalda nee ki kpèé foota bin bí poonee, a làá ká a-ba pobil nín bí puee, á taa pīiŋ Unimbŏti walfiŋu nsan, yánti ŋú dàkà-si tin poon a bée. Ŋu yaa dàkà-see, bée yii a lafun ŋá ikpiti, taa nées yii ikpiti kpá a-ni, kun puee Unimbŏti lí u-takaldau poon yii: “Ti yaa bí yii taa cáá ikpitee, ti mónti ti-ba ní ibaamŏn kaa bí ti-ni. Ti yaa

bīitì ti-kpitii kòkò puee, Unimbòti sá deedeede daan ki cáá ibaamòn ki làá dū ti-kpitii kòkò kí pō-ti kí fínti tin kòkòwooooo bí ti-pòbilingin kaa ñāñee, tí nīn bí circir.” (1 Jaan 1:8-10). “Unimbòti Jipoon Yeesu Kriisitoo fatikuu dí fínti ti-pòbiling circir ki lèekì ti-kpitii kòkò.” (1 Jaan 1:7). A yaa gbìl ki tīn Sitaanee, a kpánti ikpiti yumbuu dee, a yaa gbìl ki tīn Unimbotee, a kpánti Unimbòti tontonliu dee. Ikpiti di yaa jín mpaan a-ni ki kpòotì-see, taa néé, fáá mbiil, Unimbòti bónti kí dī Yeesu pu kí fīi-si. Yeesu Kriisitoo dómín duulnya poon ki wīi Sitaan pònggu ñun u cáá binikpitib puee kí fīi binikpitib. Kriisitoo di sá un nyánti binib kuyunjee. A bí Unimbòti un bí circir ki wál tin kòkò bí dibalineee nimiin, mīn ní u wál a-landokoi nì a-tunkpiti ñin a ñáán dibalineee. Saa ñūn kí bál a-ba Unimbòti n̄ taa ká-si, kaa ñun kí bál-u tiba, kun puee u náán ditafalee kaa gbìl u-baaa? Un ñá dinimbilee kaa wál ní ki ñá dinimbilaaa?

“Di sá Unimbòti nimil lààn kitj kòkò pu ní ki tikiín bin kòkò dū bi-pòbiling ki tīi-uee.” (2 Krooniiki 16:9).

“Di sá Unimbòti wál báa ñma bimbim. U wál un sá kamaa sanjindi. Ún ceeyee, dibombondi kpá, ñkúm mun kaa cáá mboon bin ñáán ikpitee n̄ ñmā kí nòkòn niin.” (Jobb 34:21-22).

“Ama Yeesu kaa n̄n máká bi-pu, kun puee u n̄n nyí bi-kòkò ní sá biyee.” (Jaan 3:24).

An puee: “An n̄n mōn unil un Unimbòti dū u-kpitii ki pú-uee.” An n̄n mōn unil un Unimbòti kaa giin u-kpitii ki tún-uee.” “Nì un pòbilingin dimuuldi kaa bée.” (Soom 32:12). (Ní kààn Soom 51 mun). Yeesu yìi ti mun d̄n yii: “Nimbi bin kòkò tú awangul ki gīyee, dāammaan man-cee m̄ túutì-ni ní ñunfi.” (Maatiu 11:28-30).

1. Unikpiti Pöbil

FOOTABI TAAPU

FOOTA PEEPEEKA

Foota nee dākà unil pòbil, unil un kamaa kaa láá fá ikpiti ki kpánti u-ba ki njaan min u là duulnya nee; An nibee ní Unimboti takaldau yìi binikpitib, an dākà yii duulnya bimbim nì u-kodeebi nì tiwun nín là puee di kpòotí-bi. Foota nee dākà unil pòbil nín bí puee ní deedee, Unimboti nín wáí ti-pòbiliŋ bí puee dee. U-nimiliŋ nín mán pu saii nee dākà didanyogbil ali kii Alaŋkpan 23:29-33 nín lí puee yii: “Bilab pu ní bi lì yii àaa? Bilab pu ní bi yáliŋkée? Bilab di cāabiŋ kunikpòŋkpòkòŋee? Bilab ní an kù baa nyi kun pu ní an kũ-bèe? Bilab nimiliŋ di mán ciŋ ciŋee? An sá bin kàal ki kól ndaam kaa yíki malaayee. Áá bin pàkà idafi in bi ŋmàlintée. Taa dū a-kodeeu kí ŋá ndaam min mán wèeee ki cáá nnimitaataam ki ká kuyun ki tóò cab cab a yaa dū ki nyūn an sɪntí u-bee pu. An dāa kúntée, mi kíŋ ki júntí-si kii ukoobuee ní, ní mi-looti sá kii ujeen lootee. Mi yaa kò-see, a-nimbiliŋ gátí ní, ní a-pòbil kíŋ ki dākafí tibòkpítíl.”

Foota un bí diniyil taapu dicòncòndi nee dākà unil pòbil naŋku ní. Tiwankuti tin kòkò ká poonee sòòŋ ikpiti in kòkò bí unil pòbil poonee, kun puee dipòbil di sá ti-kpitii kooŋkooŋŋu nì i-nyeel; Unimboti dī u-bonaatiliu Jeereemii pu ki sòòŋ yii: “Unil gbí ilòkòl lókol ní ki sá utòŋfiti, ŋma di ŋūn kí béé unil nín sá ŋyee?” (Jeereemii 17:9).

Yeesu u-ba sòòŋ an bòti ki cánti yii: “An sá unil pòbil poon ní ilandòkòkpiti kòkò nyēē. An di sá tilaakpaal, tijòkòndi, nnikpaakoon, bunaayub, nnimitaataam, ntoom, a-juti boon dikunfil, tibòfan, tibòkpítíl gbanti kòkòwoooo nyēē binib pòbiliŋin ní ki kòntí-bi tijòkòndi.” (Maarki 7:21-23).

1. Ukoorjaan – U-nyaaŋku puee báà ŋma néēŋ ki kpèè-u, u yaa làá mòòŋee, u màntí u-juukuti kii kòkòkòlòee ní. Dipòbil footau nee, ukoorjaan náan nì timòŋ nín cāabiŋ ikpiti ŋyee ní. Lusiifeer,

ntūun n̄un n̄in sá uciitil ki n̄in n̄úb Unimb̄oti wal̄fiŋu dooooyee, timon yānt̄i Unimb̄oti tūun̄gu gbanti lit̄i ki kp̄ant̄i Unimb̄oti pulincont̄i: Sitaan. (Eesaayii 14:9-14; Eeseekiyeel 28:12-17).

Timon, dilambil nyānn̄i n̄gmi n̄un làá wò binikpitibee poon ní ki tūn̄ binib pu atuun aba aba tikpil. Bibee bi-gaajati pu ní bi cáá dilambil n̄i bi n̄in n̄á sukul ki cūti ndan puee, àá waanee nyin̄faltam min bi fūul an sá bi-wun̄gb̄an̄gu icoo baa kp̄ááá tóee. Bibee, bi n̄in là kí dākà bi-bee ní bi nyāb̄ tiwan leen̄kaal n̄i tifuun̄kaal, waacib n̄i mbombiyaamu n̄i ticikin̄kaal kí pín bi-ba pu ní an j̄il p̄al pal ní ki n̄mòd làka laka kii Eesaayii n̄in sòon̄ u-takaldau poon puee, (Eesayii 3:17-24). Biba muee bi-naanjab n̄in sá kun̄yee pu n̄i bi-timbun̄gi di cāabiñ-bi dilambil. Biba mun̄ n̄in n̄ūn̄ ayaajatuun puee ní bi gúnt̄i bi-ba, biba mun̄ n̄in n̄ūn̄ dib̄ool̄gbal, ditaatandi, dimool, dinyin̄wan̄kil, n̄gm̄ii diyūkul puee di cāabiñ-bi dilambil. (Tin unil yaa péē n̄ūnee, tin cāabiñ-u dilambilee dee). Bi sūnt̄i yii “Unimb̄oti ná bin yòont̄i bi-ba yilpuee, ama ki n̄jáan̄ bin sint̄i bi-ba taapuee tin̄an.” (1 Piyeer 5:13). “Unimb̄oti ná dilambil n̄i ikalimbaan.” (Alan̄kpan 8:13). “Ikalimbaan cāabiñ m̄busu, ní dilambil cāabiñ dililitil.” (Alan̄kpan 16:18).

2. Kin̄ojaka – Kin̄ojaka sá kuwan̄kuluu kun̄ n̄ūyee ní, ki gb̄i nnimitaataam. Foota nee poon nee, kin̄ojaka náan̄ n̄i nnimitaataam min unil cááyee, an dākà bimaramont̄iibi fátam, bisapombi n̄i binaacimpombi n̄in d̄ò n̄i t̄ob fam fam puee, binimpukpaambi n̄i bininjakaambi laakpaati. Iyunti in poon ti bí i sá iyunti joolkaa nee, ikpiti gbanti wiiñ tikpil, kii tilaakpaal n̄in gb̄oot̄i ti-k̄ok̄o w̄al̄ nee. Ti máan̄ kí téet̄i ibaamon in Yeesu n̄in sòon̄ee pu. U n̄in sòon̄ an b̄otee, an n̄á abin kutukub bili dee yii: “Duulnya yaa làá dàā kúnt̄ee, binib làá dàā n̄in n̄jáan̄ kii Sood̄om n̄i Goom̄oor tin̄ki yab n̄in n̄in n̄in n̄jáan̄ puee ní.” (Luuki 17:28).

An laakpaatee, kaa sá duulnya yab n̄man̄in̄ma di bí ti-poon, ama tilaakpaal kó ki kp̄aan̄ bin nóó Unimb̄otee cin̄gi poon, ki kó ki

kpáań bi-nyeel laakin bi bóntí binibee nì bi-sukulbin, ki kó nsukulbiyaamu mun kòò sukul poon bi kpèè-muee kansikin, an biiltamee sá icoo ki sá disitaantundi ki kòò unil malaa baa ń̀n kí wàì; kun cāabìń an wantee di sá siniibi dikpeel, agbiil dicul, titakaldakpiil dikaandi, isan tikpil bí ki cāabìń sambu gbanti. Mìń ní tin Unimbóti yíì ikpítee, an ní binib yíì kọ̀kọ̀nnee nsammonti. An puee binipombi kutuku kutuku cùtimaanyi dū titakaldakpiil kaantam ki yíì bi-yiliń, nì sinii bin bi kpèè an làà kúntiń-bi nì icoo ki gáatí bi-yilińee. Tin tin binib kpèè an yàntí bi fééń ilandokomonti kí gáatée Póokìń waanee nipombi sóko sóko, baa ti ń̀n kí fá laakin binib kpáfí ki ń̀dọ́yee, ní tilaakpaal gbóotí tikpil. Tin tin sá mpon unil ń̀ dū kí já kí jĩń ikpiti, Unimbóti u-ba dákà-tee, binib kaa ti dūu yíiń tiba. (Jooseef bóti Jeeneesi 39 nì ajan tikpil aba mun). Ali gba utikpil Suulu digangam daan un kaa nyí Unimbótee kaa nìń tàantí bin ń̀ań tilaakpaalee, u nìń kù-bi ní, an di bàà ń̀n kí dákà ti-yuntii in ti bí ki gà ti-bińgi yii ti-nimbiliń ń̀ubiti nee tiba, an puee taa dāa cáa nnaakpal kí ń̀mátí ibosoondal Unimbóti nimbiin. Unimbóti kaa bí yii tí nĩń gbiilìń ikpiti, ama u bí yii tí sāń-i ní. “Naa nyí yii un yaa dū u-ba ki nákań ti-Dindaanee, ń̀n nì-u kpánti ubaanti niin? An puee ní fámaan tijokondi, di sá ikpiti in kìń binib ń̀ańnee kaa gbèetí tiwun, ama un ń̀ań tilaakpaalee, ń̀n u-ba wunti ní u ń̀ań ikpiti. Áá naa nyí yii ni-wunti sá Unimbóti fām min bí ni-nee diiku ní naa yì ni-ba?” (1 Kọ̀r. 6:18-19). “An puee un yaa kón Unimbóti diiku tijokondee, see Unimbóti ń̀ dāá dáal udaan tafal, kun puee Unimbóti bí circir ní nimbi di sá u-diiku gbanti.” (1 Kọ̀r. 3:17).

3. Ugbeeti – Ugbeeti náań nì didanyogbil nì mpoo nín cāabìń ikpiti ingyee ní. Ugbeeti sá kuwanjuluu kun cáa titantan tikpilee, kun ń̀n yaa péè ká an dō u-sańgu puee, u dūú jĩ ní, bàà ti yaa ń̀ańaaa ti yaa kaa ń̀ańaaa, ń̀n fòol ní. Anyoobun kọ̀ko ń̀ań ń̀n cee ní, titakaldakpiil bóti kọ̀kọ̀ee, ń̀n fòol ní, ní tin kọ̀ko bi nyāntí taa ń̀ańee, ń̀n fòol ní. Ní tiwun tin bàà sá Unimbóti diikuee ń̀ dūu kpánti tijińkpiil nì mbimbim min cāabìń tijokondee diiku, kii disigaalnyol nì disalaanyol, nì tin kọ̀ko bííi unilee. Disalaanyol

nì disigaaɲyɔɔl cútì binib tikpil kuyɔɲ ní baa ti ɲ̀n̄n̄ kí nyāntí an nibee disalaanyɔɔlin n̄n̄ disigaaɲyɔɔlin, kí kpááá nyāntí-bi Sitaan yun̄kun. Di sá bin nóó Unimbotee kaa kíikí kí nyò.salaa àà sigaal kucɔccidiin, bi yaa ɲá mimmee bi kpēē kunimbotidii fam dee. Mìn puee nsan tí kpá unil ń kòh̄n̄ u-wunti tin sá Unimboti diiku tin̄man puee tijokondi, “naa nyí yii ni-wunti sá Circir fām diiku niin, un yaa kòh̄n̄ u-wunti tijokondee, Unimboti dàà dáal̄ udaan tafal.” (1 Kor. 3:16-17; 6:18-19).

Upoofu sá un Unimboti píti ditafalee ní. Ti j̄n̄n̄ kí n̄n̄ cáá ɲgbampon ní, an kaa sá tijin dijil pu ní bi náań-ti. Un ɲkúm cááyee j̄n̄n̄ tijimmontii ní kí díkí, ama un kodeeu kaa kúu tijin taapuee làá n̄n̄ péē tátí ní múl mul yii: “Cáańmaan-mi tijin, ní cáań-mi tinee ní.” Ní bi cāab̄n̄ kí kútí-u an kaa jóól. Tiba kaa péē bà nnimitaataam daan, ùn̄ kaa péē díkí tiba.

Moosi yuntin̄uee, u n̄n̄ yòòh̄n̄ mara yii unil yaa sá upoofu àà udanyɔgbilee, bí yāŋki-u atan̄kpee kí kpò. (Deeteeroon̄m 21:18-21). “Kun puee disool cútí udanyɔgbil n̄n̄ un j̄n̄n̄ kí lákatí u-ba puee malaa, ní un n̄eéń ɲgeemee kaa p̄s̄ ikpalcati dipèendi.... Un n̄eéń kí cá bin yiliń biilee ceeyee k̄ntí u-ba icoo.” (Alan̄kpan 23:21; 18:7). Téetimaan̄ yii ugaaja ubo n̄n̄ bí kí sá upoofu, nnimitaataam cúú-u kuyɔɲ, u kp̄īyee, ɲɲmin ní u tin kó; u bí niin falaakpaan n̄n̄ diniminaamandi poon ní kí wāań kí kpēē.... Ti-yab an máań kí páb̄ yii bí sòòh̄n̄ ndanyɔgbeen n̄n̄ cāab̄n̄ sambu ɲyee. Tin̄man an kaa máań bí sòòh̄n̄ an boti n̄n̄ tinaacin àà n̄n̄ agbiil, kun puee Unimboti sòòh̄n̄ kí cántí u-takaldaun yii: “Bidanyɔgbiliibi kpá kí kó yilpu beelin.” “Bin ɲà idafi in p̄s̄yee, bi ɲá ikpiti, mìn ní bidanyafiliibi mun sá ikpiti dambi, kun puee Unimboti bí yii: “Mbusu d̄s̄ kí cí bin dàkà dibaataandi kí nyù ndaam, kí cáá tinin̄jati kí dū idafi in p̄s̄yee kí ɲm̄alim̄ kí nyòee.” (Eesayii 5:22). “Mbusu d̄s̄ kí cí sii un t̄t̄i a-juti ndaam u nyùń kí gbée.” (Abakuiiki 2:15). “Tibati n̄n̄ agangan n̄n̄ awul n̄n̄ ndaam di mókí bi-jin̄aalib, Ní baa f̄t̄ii tó Jaanjaan Nimbotiu tundi.” (Eesayii 5:12). “Ubo ń taa ɲm̄at̄iñ u-ba.... Bin ɲáań tijokondee

nì biwaatootoliibi nì bilaakpaadambi nì bin kòkò dò nì bininjajutiibee nì binaayub nì nmitaataam dambi nì bidanyogbiliibi nì bin sí binibee nì bifikiliibi, an nibee kòkò kaa làá dāá kó Unimbòti beelin." (1 Kòr. 6:9,10). "Di sá yii an kaa p̄s̄ á bée mbimbikpitim nín tūn atuun n̄jyee. Mìn di sá diwaatootil kujaa, kudongu, ikummunti, tilaakpaal nì tin kòkò péé sá kii tiboti nee jutee. Bin n̄jān mimmee kpá ki kó Unimbòti beelin." "Ní taa n̄n nyù idafi ki gbèè, kun puee an di bií unil, ama ní n̄n gbèèmaan Unimbòti Fām." (Eefeesi 5:18).

Dikpaameel din Yeesu m̄èè bin Unimbòti b̄oti cáá-bi nnyinnyooyee s̄èè: Yii un nnyinnyoo yaa cááyee n̄ dāān man cee kí nyò. Nimbi bin kòkò kaa cáá animilee gba Dāānmaan kí dā ndaam n̄ nnaabiim kí taa pà bàá finiki kí taa pà tiba mun." (Essayii 55:1). "Un di yaa nyūn nnyim min man t̄iyee, nnyinnyoo kaa ti bí kí cúú udaan jaanjaan, kun puee nnyim min man t̄iyee kpánti nnyimbul ní udaan p̄obilin ní ki kíñ ki p̄ub ki t̄i-u mmanjafokon n̄n kaa cáá dikuntilee." (Jaan 4:14).

4. Diputaakpal – Foota nee poonee, diputaakpal dākà diwutijool ní, tin bàá sá á n̄jā d̄inee ní á dū náká fool. Dibòbòl n̄ kukpankpantii n̄ mpòogbifin, tiwan gbantee sá ikpiti in nyēēn dibòbòl poonee ní. Uwutijoodaan kòdeeu dí kù-u, kun puee waa là kí dū u-wunti kí n̄jā ditundi. "Baabadalee, tiwan kòkò takaasiu péé j̄n ùn ní." (Alanjpan 25:26). Joosuee n̄n t̄ukū Israayeel biyaamu yii: "Ní taa n̄n sá biwutijoodambi kí kpān̄ ni-wutijool kí kón̄ kitij kin Unimbòti p̄on̄ ti làá kó nee poon." Duulnya s̄on̄ tikpil, an puee waa n̄jūn kí f̄ō Unimbòti wanti tin u t̄i-uee. Yeesu l̄i yii: "P̄óom̄maan ni-ba kí d̄i kipunyowaai pu kí kómaan." (Luuki 13:24). "Un yaa bí ki nyāabee, see ú ká." "Unimbòti beel sá mp̄on ní unil n̄ n̄mā kí kó." (Maatiu. 11:12).

Diwutijool n̄n cāabiñ tin difiil n̄ ti-nammu puee di sá an kpò kí céet̄i-ti. Di sá diwutijool kaa p̄ñ nsan á m̄èè Unimbòti, kaa p̄ñ mpaan á nyāab̄ kí bée Unimbòti tuun̄ji n̄ u n̄n baasii bí

miɲyee kí bà poon poon, kaa pūn mpaan á fōō Unimboti gaajati tin u pōnnee. Ama di nàantí unil ní. Unimboti yaa sòòh ni-si kɔŋkɔnnee yii: Dū a-pobil kí tīi-mi dínee ní Sitaan n̄ bí-si yii: Taa ná mín dín, yàntí foolee, àà ɲwiin ɲun an yaa kitiñ-see, an dóò mun dee, a kpá kí gítí ɲmā kí dū a-pobil ki tīi Unimboti kí kpáàà dū kpú kaa béè Unimboti. Unimboti bí yii: “A yaa gbīl m-boti dín, á taa ná mpɔɔgbifin. (Eebru 3:7-8). Binib bin gbīl Unimboti boti ki dūú náká ɲwimpɔɔn kaa kpáàà fōō ki kíí ki dāa kpíyee wiíkí tikpil. An puee ubo kaa yì fool.

Afrika tinɲi ɲwiin nín nyēēn puee ɲgiil puee bìn cáá kuputaakpapokou ní ki būū tibɔɔl. Foota nee poonee, bi dū diputaakpal ki nántiñ dibɔɔbɔl nín cāabìn ikpiti ɲyee ní. An nín bàà sá unil n̄ dū u-mákal kí ɲá Unimboti un bí jaanjaanee-nee ní u máká ukpaŋkpanti pu, àà ùn u-ba sá ukpaŋkpanti, àà u būū tibɔɔl; páaayee unil yaa būñ kii tibɔkpitil tiba kó-u, àà asaluu ubo ɲá-uee, bibɔɔbi nimiin ní u tin gbàtī. Ama Unimboti takaldau tükù-ti yii: “Diniminaamandi din kamaa poonee, tí yíi Unimboti, u bónti ki cí kí jòòñ-ti.” “Tí taa nín máká bi nín būū ki kántí tinɲee pu, kun puee Unimboti dí kpòotí unil un yú deedeeyee taarj.” (Soom 37:23). “Jaanjaan Nimbotiu di tikiñtí unil mbaamomin ní u yú ki pōō, an mōñ-u ní u pílfín unil, u yaa lítèe kaa sá u kpíi.... Kun puee unil yindi n̄ yīkì yilpu ú ɲá unikpaanee, an kaa sá ɲwiin nín nyēēn puee, àà ɲu nín jēetí puee, àà kuteeun ní mín nyēēn ki bàñ unil pu. Ama an sá Unimboti nín kpèè ní kí sintí ubo taapu ní kí yòòñ ubo yilpu.” (Soom 75:7-8). Unimboti nín tīi Israayeel biyaamu marab nee ki cánti-bi yii: “Ni-kansikin ubo n̄ taa dū u-jipɔɔn àà u-bisal kí tòotí, ubo n̄ taa níñ cáá yilpu daanti, ɲmalbijaa n̄ atagban aba nín nyēē miɲyee ki būū ki dàkà binib tin dòòñ n̄ an ɲmalbijaai n̄ an tagbaŋnee, ubo ni-kansikin n̄ taa níñ sá ukpaŋkpanti, ubo n̄ taa níñ bí ni-kansikin yii u cáá ikpalibi, ubo n̄ taa níñ bí ni-kansikin ki kàaál abɔɔjal ki yíi bitaŋkpiibi. Bin kòkò ɲáań tin bi kàań neeyee sá bitinwiiliibi ní Jaanjaan Nimbotiu cee!” (Deeteeroonɔm 18:10-12). “Bijokondambi, bikpaŋkpantiibi, n̄ bin ɲáań tilaakpaalee n̄

binyimɔndambi kɔkɔee, bi dāa nyāntí-bi kí fá kitiŋ kpaanceetiŋu ní.” (Deeleedakal 22:15).

“Man di sá ni-Nimbɔtiuun bí doooo jaanjaanee, an puee taa cūmaan bin cáá ikpalibee cee kí taa cù bin bũyee cee, taa péé bàlfimaan bi-pu an nín dàá ná pu bi-kpitii n̄ taa tintí-nee.” (Leefiitiiki 19:31). “Man di sá ni-Nimbɔtiu talku, ubo yaa bí-ni yii ní cù bin kààl aboojal puee kí yiiŋ bitaŋkpiibee, n̄ bin bũy kí búŋ ifoon kí kpántí ineenee, ní kíí-bi yii: Unimbɔti nib kaa bàlfí bi-Nimbɔtiuee, bi cá kí bàlfí bitaŋkpiibi ní bin wálee puɔɔ? An n̄n sá ni mara n̄ seera yii unil yaa kaa kíí mimmee, ŋwiiŋ kaa làá nyā kí tī binib. Bi yaa kaa sòoŋ tiboti tin m sòoŋ kí dākā-bi neeyee, baa làá ká ŋwalfi.” (Eesaayii 8:19-20).

Ŋyunti ŋun a bíí kàaŋ kitakaldabiki neeyee, Unimbɔti bí kí sòoŋ n̄-si kí sáŋkí-si yii á fá a-kpitii kí dū a-ba kí ná ùn ŋaan ni, ama ní arasinii un sá kii diputaakpal kí ká a-pobilinee d̄i nsambiyaamu kupaau pu kí sáŋkí-si isaŋkikpiti kí tātī a-lam, an bàà sá á kíí kí dū a-ba kí ná Unimbɔti ŋaanee ní á dūu náká dalba pu ní kí kòŋ-si tifaandi. Ní kí lókófi a-pobilin yii, a yaa kíí kí nóo Unimbotee, a-yab dàá lì yii ba dee. A-boobi dàá n̄n k̄n̄ kí kpèe-si mana dee? Duulnya un m̄o nee, a dàá dūu fá deeyaa? Mimmee a yaa kaa ti cá kí ŋòò, kaa ti cá laakin binib cá kí kòntī bi-nimilíŋee, ba yati poon ní a bí dee? An nín bàà sá á wāl tin pu Unimbɔti sáŋkí-see kí fòò kí kíí kí ká tigaajati tin bí Yeesu ni kaa cáá digbèendee n̄ ŋgbansoŋfi mmonti ŋun kaa cáá bi máafée n̄ tinyool n̄ mmanfafokon ŋun kaa kúnti kí gbí jilmee, ní aa wāl, ama ní kí wāl tin a dàá dūu fá kí p̄o mpaan Yeesu n̄ dāaŋ kí n̄n bí a-pobilinee. Ní Sitaan n̄ dū binib nín sòoŋ puee n̄ a yaa fá tin kòkò, a n̄n dàá kpú malaa puee kí kòŋ-si tifaandi ní á kpántí ùn yumbuu. Ama “Yeesu di kp̄i kí nāaŋ Sitaan poŋŋu, kí nyāntí bi nín péé màl̄ bin bi bí kuyun poon, kun puee bi fāŋkí ŋkúmee.” (Eebru 2:14). Arasinii un bí a-pobilin kí cutí-si miŋ ní a p̄ókí a-pobil, fiii fiiyee ní a-pobil n̄ dūu p̄ókí kii kupaakpapokuee.

5. Ugbii – Ugbii sá upeecuncuti ki cáá ntoom. Kinán, diŋuul di kíń ki gbí binib pɔ̀biliŋin, an kpítii di cāabìń nnikpaakoon múl mul. A ń̀w̄n kí p̄ɔ̀kíń nlandɔ̀kɔ̀kpiti gbanti iyunti iba poon fiii, ama dalba a dāa kēe an p̄ɔ̀ kp̄ii kii kujɔ̀kɔ̀uee. An puee a máań kí béé yii, a yaa bí ki ń̀m̄éé, an dāa bí kí p̄ɔ̀ dalbee puee, á m̄èè Yeesu ń̀ nyāntí nlandɔ̀kɔ̀kpiti gbanti a-pɔ̀bilin. “Kɔ̀ŋkɔ̀nnee, ní taa ti níń gífímaan ańuu.” (Jeeneesi 45:5). “Yāntí diŋuul nì ntoom, taa f̄ɔ̀ diŋuul, a yaa f̄ɔ̀ diŋuulee, a ń̀á min kaa ń̀āńee dee.” (Soom 37:8). “Kun puee bin kaa nyí tibe pɔ̀biliŋin ní ańuu bí.” (Eeklisiyasti 7:9). “Ama kɔ̀ŋkɔ̀nnee, ní fámaan ikpiti kɔ̀kɔ̀ ki taa níń f̄ɔ̀ɔ́ m̄biim, kí taa níń cáá diŋuul nì ilandɔ̀kɔ̀kpiti.” (Kooloo 3:8).

Binib tikpil nyū ndaam ní kí s̄ɔ̀ŋkí bi-ń̀uunji àá u-juti yaa ń̀á tibe see ú t̄eēn-u ní u-ń̀uul ń̀ s̄ɔ̀ŋkí, “Ama bi-daam gbantee sá kii ukoobu lootee ní ki k̄tí-bi iween, an sá kii ujeen looti ní ki p̄ɔ̀ kpaŋkpam.” (Deeteeroonɔ̀m 32:33). Ipontoon dit̄ɔ̀l di m̄ɔ̀ń unikpiti, ama ní Unimbɔ̀ti bí yii ùń di máań kí t̄ɔ̀ ti-pontooni. “Yeesu bí yii: níń n̄eēń a-juti kii-sii a-bee. Níń n̄eēńmaan ni-pulincont̄iibi.” Unimbɔ̀ti p̄ɔ̀n-ti yii: ‘Ti yaa d̄ú ti-jutiibi nín ń̀á-ti ikpiti inyee ki p̄ú-bee ní ú mun ń̀ d̄ú ti mun kp̄itii kí p̄ɔ̀-ti.’ Unil un bí baabadal kunimbaaun kí gb̄ukum̄ tiba kaa péé m̄ɔ̀kíń-u kaa là ubo mun ń̀ s̄ɔ̀kɔ̀l-uee, an niliuee sá utiŋwiil ní Unimbɔ̀ti cee. Unil pɔ̀bil poonee ilandɔ̀kɔ̀kpiti in cāabìń kujaau fatiku ń̀ nyēē di bí. An puee ní Unimbɔ̀ti là kí d̄ú ń̀gbansɔ̀ŋfi mbaamɔ̀n yɔ̀ŋu kí ń̀á ti-pɔ̀biliŋin, ti yaa là ń̀ú n̄in bí ki c̄ee see tí fá ntoom nì mi-yalii kɔ̀kɔ̀.

6. Ukoobu – Ukoobu di n̄in ń̀m̄ātiń Awa Eedeem kpaabun. Úń di cúú Adam n̄i Unimbɔ̀ti n̄in n̄in sá ubaanti puee n̄i bi n̄in n̄in m̄ɔ̀ń tɔ̀b puee ki bíīl. Sitaan nt̄uun ń̀un cee Unimbɔ̀ti f̄ɔ̀ dibeelee, díkí Adam n̄i Awa pu ipoompoon, kun puee Unimbɔ̀ti d̄ú-bi kí k̄āń ùń pańŋu kitiŋ pu nnaamin, bi ni-u m̄ɔ̀ń tɔ̀b mm̄ɔ̀nt̄iimin. An sá ipoompoon ní Sitaan d̄ú kí ń̀úń kí bīīl mm̄ɔ̀n ń̀un n̄in bí bi n̄i Unimbɔ̀ti kansikinee. Sitaan poomponi gbantee n̄i kinán

bí binib biba pòbilin, an puee bi yaa ká bi-jutiibi biba an sòmìn-bi bi tó bi-bee ní an wù-bi. "Ipoompoon pḗḗ kii ḡkúmee ní ubo kaa ḡḡn kí pèefi-i." (Alaḡkpan 8:6). Ipoompoon dù ilandòkòkpiti ní kí ḡá unil pòbilin ní ú bììl u-juti yimòol, ki ḡḡn kí yàntí á kpò a-juti, mìn gbḗḗ binimpucamòliibi cee tikpil. – Ipoompoon di cāabìḡ falaa, kinán nì tibòkpitil duulnyan, nsambiyaamu tikpil bí mun pu ipoompoon dì ki kḗntí binib aḡínee. Ki kpáaḡ Unimbòti tòntòliibi bin yììḡ ki sòòḡ Unimbòti bḗtee nì bin sá Pastabee baa nyán ipoompoon ḡaan, an puee an kaa máaḡ bí nīn ḡèèḡ, ama bí nīn cáá iciin kí taa nīḡ ḡèèḡ kí nīn cḡḡkí biba múl mul, an nín dàá ḡá pu Unimbòti yaa dū biba ki cáá ḡáaḡ atuun ki jìtìḡ bìḡ-bee, bí taa dū Sitaan poomponi gbanti kí cáaḡ fikil fikil kí kḗḡ Unimbòti tundin.

7. Kpaabu – Kpaabu lúkutí kitiḡ ní ki jīḡ. Foota nee poonee, bi dū kpaabu ki nántiḡ nnimitaataam ní. "Nnimineel di cāabìḡ mbusub kòkò." (1 Tiimootee 6:10). Kpaabu biba bí Kḡḡḡḡo tiḡkin, bi yaa nyán icati pu dijilee, baa ti ḡḡn kí gbèèḡ, see bi-poonji di dāa pòòl, unil un cáá nnimitaataamee kaa kíiki kí nyánti tiba kí tūtuḡ bisoodambi nì biwòfìb, ama u nyàab nsambiyaamu, mu ḡāḡāaaa, muua ḡāḡāaaa kí ká duulnya gaajati, nì min kòkò tiwan gbantee dàá dāmintì kí bììlee. Yeesu u-ba lī yii: "Ní taa nīḡ nyàabmaan tigaajati ki sīintì ni-ba duulnya doo laakin dikòtuul ḡḡn kí mḗ, an ḡḡn kí dāmintì muee, binaayub mun ḡḡn ki cíl kudii kí kḗ kí yḗ tiwan gbantee. Ama nīḡ ḡáaḡmaan min fáati Unimbḗtee ú dū ipaati kí sīiḡ-ni yilpu laakin dikòtuul kpáaa tiwan kaa dāmintáaaa, binaayub mun kaa ḡḡn kí kḗ kí yḗee, kun puee laakin a-gaajati yúee niin ní a-landòkòḡu mun bí." (Maatiu 6:19-22). Akan nì u-dicaḡku nìḡ kpìì, kun puee Akan nìḡ nēeḡ Sindariya nì animil nì ataḡkpeemònti ḡin cáá kunyampooee nì abòkutinyaan. (Joosuee 7). Juudas Iskarìoti, Yeesu boonooliu nīn nìḡ nēeḡ animilee dí yāntì u dū u-Dindaan, u-kpiliu, ki nyàfi ní boonee ki cūti ki lúntì u-ba ḡḡmii ki kpìì. An kaa sá yii animil áá sindariya kaa ḡāḡ, ama unil nín cáá nlandòkò ḡun nì nnimitaataam min tiwan gbanti pu an bál ki ká u-pòbilin miḡyee

di kaa nǎñ. Bininjab nì binimpoobi cutimaanyi, bigaajab, bisoodambi, bipijab nì dinibul kamaa, asaluu kó-bi ki kpáañ bi-yab, bi nín dì isanƙpiti in ki péé nyàab kí cúú animil dicilpu tikpilee pu, an puee biba dū bi-ba ki kúntiñ caacaa ditōl, biba mun tòò lɔndɔmpul, biba muae itaan nì iboo kpanƙpakantiku ní bín dū kí kpáká ní ki jīn tob animikpaan, ní biba n dū unil kí jī nniminyoko. Unil yaa nyàab kí ká animil ki gīi kaa kée di cāabìñ nnikpaakoon àá a-ba dikpòl. Nnimineel nì nnimitaataam nì kí nīn nēén jilma, ki nēén kí nīn cáá mpon bin kínee puee sá ubaanti ní, tiwan tinaa gbantee nōotí dicilpu ní. A yaa nyàab animil tikpil kí nīn cáá mpon ki kpèé ki sɔŋkīñ bisoodambaaa, an yaa ti sá nnimbotisan poon ní a yaa bí ki nyàab kí nīn cáá mpon kí bóntí Cɔɔci tuŋŋi, ama ní kaa nǎañ min Unimboti lèyaaa, mìn kɔkɔee sá tibobaantiil ní an kaa nǎñ. Ni yaa bīi nǎañ mimmee, ni bīi kù circir dambi boti dee, bin cáá kunyannyaau kí nóó Kriisitoo kaa bí Cɔɔci báà ubo poonee.” (Maarki 9:38). “Ní Yeesu bí-bi yii: nīñ nyīñ ni-ba tiŋan kí taa nīñ cáá nnimitaataam, kun puee báà unil yaa yānti ki sá ugaaja min u-gaajati di kaa yì-tì ní u cáá dimanƙfal.” Ugaaja ubo di nīn bí ki cáá tikpaatan ki kùñ an lòn tiŋan ní u lī u-ba yii: M dàá péé gitī nǎ mana deeyaaa? Maa ti cáá mpaan laaba kí cáá m-jikaati kí nǎ. Niinee ní u bí yii: M bèè m nín dàá nǎ puee, m dàá kpìtí m-caalaabi ní kí fātīi gāa bikpaambi, ní kí kóon m-jikaati kí gbèèñ poon, m yaa nǎ mìn ki dóòyee, ní m bí m-ba yii: M cáá tikoko nì tikoko tikpil kí jī kí nyò kí nīn fàal kí nŋŋfi ali abin kupaau. Ama ní Unimboti bí-u yii: ugbaan! kunyeeu nee gba m dàá fātīi fōo a-naŋki. Tin koko a bónti a-bee ubo di dàá nīn kíñ ki yì. Mìn ní an làá dǎa nǎ un kamaa nyàab tigaajawan ki yōontí u-ba ama ní kaa sá ugaaja Unimboti nimiinee.” (Luuki 12:17-21). “Unil, a yaa jīñ duulnya nee koko, ní sisi a-ba wánkèe, a páatì ba?” (Maarki 8:36). Yeesu bí yii: “Ní taa nīñ nīñ tipojikaal nì tiwampeekaal... Duulnya nib bin kaa nóó Unimbotee dí nyàab tìn koko kaa gbèentí, ama nimbee ni cáá ubaati un nyí yii an máañ ní nīn cáá an wantee. Péé kí nyàabmaan Unimboti beel ní ú tīi-ni ki kpáañ tin koko kínee.”

(Luuki 12:23-31,34).

8. Sitaan – Sitaan di sá binyimondambi koko baa, ikpiti in koko binib gáańee, ùn di téeki-bi ní bi gáań. Ùn di jíń unil pobil. Yeesu bí yii: “Nimbi baa di sá Sitaan, ni gáań min ni-baayee lèe ní, u péé sá unikpól doooo ŋkilkaamin ní. Waa sí ibaamón, ní tin bí u-nee di sá inyimón ŋmanigma, an pu ní u sá inyimón na nì i-baa.” (Jaan 8:44). Nnyimón ŋun unil péé gífi ki mǎntí famee mun sá ikpiti kii nnyimónkpaan nín péé sá puee ní. Inyimón in bi ŋmà takalda poonee, nì inyimón móokaa koko péé sá inyimón ní. Mili mili daan sá nnyimón daan ní, kun puee u yíi u-ba yii Unimboti un kaa mǎntée. Unil un nóó Unimbotee kaa máań kí mǎntí. “Ti yaa bí yii ti nì u gá ubaanti ní ki gbíntíi cǎoń dibombondinee, ti mǎntí taa dī ibaamón.” (1 Jaan 1:6). “Bijokǎndambi nì bin gáań tilaakpaalee nì binikpǎliibi nì biwaatootiliibi nì binyimondambee dāa yú kitíŋ kpaanceetiŋu ní. Nnyimón seerau nì nnyimón bí tiwan tiluli tin kansikin Unimboti nēe poon.” (Alaŋkpan 6:16-19).

9. Ūŋmalbija – Ūŋmalbija un kǎ foota nee poonee, bi dū ki nántiń nlandoko ŋun bí unil pobilinee ní. Foota nee poonee ŋmalbijau gbanti bòn ní kúti kuti kaa gāń, ki bíiì, ki sūkuń ikpiti in poon unil bí baabadal ki gáań kaa gbèentée yǎntí u gèeń kaa kpáàā ŋǔń kí béé ùn u-ba nín gáań mińyee. Ŋyunti ŋubóee, nlandoko gbanti dǎ ni soooo ní ŋyunti ŋubóee, ŋú yīki ní u-pobil máfi. Ŋyunti ŋun bàā sá ŋú mǎntí ŋu-ba puee ní ŋu ŋmí, ní ŋyunti ŋun sá ŋú nīn ŋmēe ní ŋú bí ki mǎntí ŋu-ba pu. Ama Unimboti Fām sòoń ki cánti yii: “Biba dàā fá nnimbotisan ní kí nīn kíń ki tó arasiniibi bin kíiì binibee ní kí nóó bi-dàkatam.” “Mponnyoodambi bin mǎntí binib bi-pobilíŋ tīlfèe di dàā dāā yǎntí bí gáatí.” (1 Tiimootee 4:1-2). “Tí sútí kí pìì Unimboti nì dipobil diba nì dimákabaamondi kí fíntí ti-pobilíŋ poon ilandokokpiti an nyā dandan.” (Eebru 10:22). “Mimnee an ŋmàn kii ŋŋmi wùń tiwanŋpitil tin bí ti-pobilíŋnee koko dee.”

10. Unimbɔti Nimbil – Unimbɔti wǎl ní kíl kil tiba kaa ḡũn kí nòkɔn waa ká kudɔŋ. An puee ní u wǎl ti-landokɔi in bí dibalin báa ubɔ kaa ḡũn kí kée, ki wǎl tin kɔkɔ ti bí ki bóntí ti-pɔbilingin kí dàá ḡée. Foota nee poonee dinimbil di dàkà unil nimiin nín bí puee.

11. Injminaapool – Injminaapool yin mǎntì ki tú dipɔbilee dàkà Unimbɔti neendi din mǎntì ki ḡón unikpiti pɔbilee. Unimbɔti ná ikpiti, u là ú fá u-kpitii ki ká dimanfal ní. (Luuki 15:10). “Unibambaanti yaa fá u-kpitii ki kíñ ki nóó Yeesuee an sá dipɔpɔŋkpaandi ní yilpu beelin.” Injminaapool là kí sòon nì-ti Yeesu fatikuu ɔti ní, “Unimbɔti pibil din saraau lèekí duulnya nib kɔkɔ kpitiyee.” (Jaan 1:29).

12. Unimbɔti Tũnḡu – Bi dũ ntũun ki nántiñ Unimbɔti ɔti ní. Unimbɔti là kí sòon nì bininjab nì binimpoobi bin ikpiti bóob baa ti ḡũn kí fǎlfèe, an nín dàá ḡá pu ní bi ḡbiliñ-u, u-neendi nì u-walfiḡu n kó bi-pɔbiling poonee.

13. Dibeenanjil – Dibeenanjil sá Unimbɔti fām naḡku ní, Unimbɔti fām min sá ibaamɔnee dù deede bitam nì ibɔsoon in dāa bí ki dɔoñee ní kí ḡmā ki ḡiñnì unikpiti ibaamɔn saḡḡun. Doo neenee Unimbɔti fām bí dipɔbil boon ní, di sá waa là kí kó laakin ikpiti bí ki jín dibeelee.

Foota nee poon ɔti yaa sòon nì-si yii: mìn ní a-pɔbil bée, tin sá á ḡée di sá á fáa mbiil ti-Dindaan n jòon-si. Piiṭi a-pɔbil kí tī-ti u kí pō nsan u-ɔti walfiḡu n kó a-pɔbilin. “Fōō ti-Dindaan Yeesu kí kii, a dàá ká difiil.” Unimbɔti là kí ḡá mìn ki tī-ti, u pōon yii: “U làá kpánti a-pɔbil ki tī-ti dipɔpɔndi din dàá nīn cáá nlandokɔmontee. Foota liliiti dàá dàkà-ti an ɔti.

FOOTA LILIITI

Dipɔ̀bikpitiil nín kí ki nyàab difiil puee

Foota nee dākà unil un fá ukpitii ki kíí ki bíí nyàab Unimbɔtee. Ntūun ḡúb takoobii an di sá “Unimbɔti bɔti tin sá dimaḡfal, ki ḡaañ ditundi ki jīti ki jitiñ bɔlfi un jīti ajan liitil puee, ki kòd poon poon ki gífi malaa kí cúú kinaḡ nì ḡfām kí yàkatī tɔbin, ki kòd dikpabilin kí bà ncoom ki béetí unil nín màkà kí ḡá puee, nì u-pɔ̀bil poon landokoi.” (Eebru 4:12). An péé sá diba ní unil kamaa n̄ kpú, boonee ní Unimbɔti n̄ sòòn u-bɔti. An pu ní Unimbɔti bɔti bí ki téetí unil yii: “Ikpiti paatii di sá ḡkúm. Unimbɔti dàá dū bikpitiḡaliibi nì bipɔ̀gbifindambee ní kí t̄ falwata ḡmibookun laakin ḡḡmi ḡà lib lib ki tūm kpaḡkpaamee!

Ntūun ḡúb diyikpabil ḡu-ḡangan, an téetí bikpitiḡaliibi yii ti-kɔ̀kɔ̀ dàá kpú. Ti-wunti tin ti néen̄ tikpil ki pèenti-ti ki kpīnti-ti, ki nyāanti-ti kí ḡmā kí kpò ti-kodeebi nee dàá kpú ḡwiindal, kí sūū akoosibil n̄ ḡmó-ti, ḡyunti gbantee, ti-nammu mun kaa kúu jaanjaanee n̄ cù Unimbɔti nimiin ibosoon.

Ti ká doo yii unikpiti kíí ki bíí pílfí Unimbɔti bɔti ki pīti u-pɔ̀bil Unimbɔti neendi n̄ kó. Ní Unimbɔti fām bíí ḡmínti u-pɔ̀bil din poon ikpiti kó di bōnti kpiḡkpiḡmee, ḡwalfi kó ḡu-diikun ki jīñ dibɔ̀mbɔndi ki nyānti, tiwaḡkuti tin bi dūu nántiñ ikpíteee kɔ̀kɔ̀ kí ditaatandi ki sáñ ki nyēē dipɔ̀bilin. An puee, m-bɔ̀ɔ sii un bíí kaañ takalda neeyee, p̄ Yeesu un sá duulnya walḡḡuee nsan ú kó a-pɔ̀bilin kí nyānti-si dibɔ̀mbɔndin nì di-tuunjin, an nín dàá ḡá pu a-pɔ̀bil n̄ ḡá kii foota nee poon nín dākà-ti puee. Yeesu bí yii: “Man di sá ḡwalfi ḡun ḡmínti binibee. Un yaa nóó-mee kpá kí còom dibɔ̀mbɔndin see ḡwalfi ḡun tīi dimaḡfalee poon ní u dàá nīn bí.” (Jaan 8:12). Unil p̄ɔ̀ntam kaa ḡūñ kí jà bitontḡkpitiib bin k̄a a-pɔ̀bil poonee, aa ḡūñ kí dū a-ba ciini kí jà-bi. Kisambiki kin pu unil péē ḡūñ kí jà-bi malaa bí nyā dicilpu dicilpuee sá mbaanti ní, mbaamon, nsambaanti ḡun ḡūñ kí nyānti dibɔ̀mbɔndi dipɔ̀bilinee di sá á yantī ḡwalfi n̄ kó a-pɔ̀bilin kun

2. Dipɔ̀bikpɛtil nin kii ki nyaab difiil puee

puee ti-kpitii di sá dibombõndi. Tinman uŋmal nì inŋmalbijaa pũn-ti bi-walfiŋu kunyeeu, ama nŋwiin yaa nyáñee, uŋmal nì inŋmalbijaa biñ walfiŋu kaa põõyee ní in ñ wãŋkì.

Yeesu di sá deedee wĩŋŋu, ti-Dindaan nĩn nĩn kó kunimbõtidiiin Jeerusaleemee, u nĩn jĩñ biwannafiliibi nì bidaliibi kòkò ní ki nyánti, bin nyáfí inaayee, bin nyáfí ipiiyee, nì bin nyáfí abeenanjilee, ní ki lábiti binimikpantiliibi teebilbi ki cĩb, ní ki bí yii: “Bi làá dǎá nĩn yìi man diiku nŋwimmeem diiku ní, ama nimbi dũ-ku ki kpánti kunaayudii.” (Maatiu 21:13). A-põbil bí ki tĩĩ Unimbõti ñ dũ kí ñá u-diiku, ní an nĩn sá kudii kun poon u dǎá nĩn kòõyee, kí ñãŋkì-ku, kí gbéeñ ku-poon u-neendi walfiŋu nì dipõõpindi. Kaa sá kí dũ ti-kpitii kí põ-ti nŋmaninŋma pu ní Yeesu dómĩn, ama u dómĩn kí nyánti-ti ikpiti põŋŋu nĩn bóob-ti minyee kí líi ní. “Mimmee man ubaati Jipõõn yaa tĩĩ-ni dibatõlee, mĩn ní ni lafun tó ni-ba tinman pu.” (Jaan 8:36).

FOOTA TATAATI

Foota nee dǎkà-ti unil un fá u-kpitii tinmanee pobil nĩn bí puee ní. Kõŋkõnnee u bée yii ikpiti in u nĩn ñáañee kaa ñãñ ki sá mbusu, ki bée yii an kpitii gbanti pu ní Yeesu kpìi ndõpuntikaa pu. Nŋyunti nŋun nũun nŋun sá Unimbõti bõtee dũ binib kpitii nĩn yãnti Yeesu jĩñ falaa ndõpuntikaa pu min ki kpìyee kí dǎkà-uee ní u-põbil biil, an kó-u tinan, niinee ní u lí u-põbil poon yii, see ú fá ikpiti kòkò pil pil, kunimbaau jĩñ u-põbil kòkò u nĩn ñáañ ikpiti inyee pu. U yaa dǎkafì Unimbõti nĩn dǎkà-u u-neendi din u cáa binib pu ki dũ Yeesu Kriisitoo ki túñnee, an neendee kó-u tikpil ní u kíí ki bíĩ gbíĩ tiboti nee taapu, yii: Yeesu Kriisitoo Unimbõti biki dómĩn kí nyánti-u ikpiti poon, kun puee u kíí ki kpìi ùñ yil pu mbusu dõŋ pu.

Bi nĩn gbáñ Yeesu pu ki dũ ikũŋkum ki lũñ kibeefulii kí cíkiñ-uee, nì bi nĩn dũ ipiin kí kpáá u-ŋalii nì u-taani puee nì u nĩn kpìi ndõpuntikaa pu ti-kpitii puee, an bõtee kòkò dõõñ ùñ un

3. Dipo bil din fá ikpiti ki kpánti di-bee

fá u-kpitiyee pobilin ní u wāl-ti ali kii u-nimbilin ní an botee koko jítèe, ni ki máfí u-pobil. U yaa bíí kàań Unimboti takaldauee, u kántí u nín nìn dátíń Unimboti minyee, nì ikpiti in u gée, nì u nín yíntí Unimboti marab puee, u wálfí an boti gbanti koko, an bí kii digitil poon ní u kpéeyee ní. Ní an mǒtí ki páb-u tikpil nyuntí n̄un u dū u-pobil ki n̄á Unimboti n̄aanee; nnyinnyim ní u sūń tikpil tikpil, ní Yeesu n̄ sūtin̄ kí kǒf-u ní Unimboti neendi nì u-gbansońfi n̄ dāá kó u-pobilin, kun puee u bée yii: “Unimboti biki Yeesu Kriisitoo fatikuu di fintí ti-kpitii koko.” (1 Jaan 1:7). Unimboti yú ki kǒf bin pobiliń biiílee kí fíí-bi, ní ki fiíl bin pobiliń yíkèe. (Soom 34:19). Unimboti sòoń laaba mun yii: Un m dāá fātí ki kpèe kí jòoyee di sá un bí falaa poon u-pobil yíkèe nì un fàńkí-mee. (Eesaayii 66:2). Ní Unimboti fām n̄ dū Yeesu boti nee kí fātí kí ti tükù-u soooo yii: “M-biki nín cá nì n̄gbansońfi, m dū a-kpitii kí pú-si.” U nín lafun dākafí Yeesu nín kpìl ndopuntikaa pu u-fatikuu nyán minyee, ní u bée yii, tinman an sá kí dū ùń kpitií kí pō-u pu ní fatiku gbanti nyán, niinee u kíf kí gbìl u-kpitii nyingfińu bíí bàtí. “Unimboti yāntí timbi kpitií tafadaaldi líti u-pu.” (Eesaayii 53).

Końkońnee, Unimboti fām walfińu dómín kí fōo dipobil din poon tijokóndi nì dibombóndi nín gbée poon mpaan, ní ki dū Yeesu fatikuu ki fintí dipobil gbanti poon circir ní di nyán kí piíl kań kań kii gulfee. (Eesaayii 1:18). “Ní Unimboti fām mi-ba tükù tilandokóńu yii: Ti sá Unimboti biyaamu!” (Room 8:16). Końkońnee u baasii bée páaa yii: “Un yaa fōo ti-Dindaan Yeesu kí kíyee kaa wáńkí, ama u ká mmarɲafokón n̄un kaa kúntée ní.” Kun puee Yeesu neendi din u cáá ti-puee nín wíikí tikpil puee ní u dū u-fatikuu kí fíí-ti kí líl, ní ki dū ti-kpitii kí pú-ti.” (Eefeesi 1:7). “U-wunti kodeebi bin nín cāabíń-u ikpitee nyán kí pú nlandokó n̄un n̄aán u-tundee mpaan. Ùń Yeesu di péé kí néeń-ti.” Doooyee u nín nín néeń duulnya nì u-wanti puee, końkońnee u kíń kí néeń Unimboti nì tin sá Unimboti wantee ní.

Foota nee poonee tiwańkuti tin bi dū kí nántíń ikpitee nyán kí

yú unil pobil kpanceetiŋu, nì miñ kokɔee, Sitaan kaa là kí nyà u-diiku kun poon u kǎl kí yúntèe, an puee u fàtíi kpèe mpaan yaa bàà pú ú tí kó, kun pu ní ti-Dindaan Yeesu sáŋkí-ti yii tí taa níñ gèèh, kí nīn mèe kí ŋmā kí yíi Sitaan ú sǎh kí wàatí-tee dee.

FOOTA NANAATI

Foota nee dákà unil un ti-Dindaan nì ti-filiu Yeesu Kriisitoo sarau fīī u ká ŋgbansɔŋfi páaa ki kíñ ki nóo Yeesu nín bí puee ní. “Úh kaa ti gà u-bindi tiba nì tiba pu, see ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo dɔpuntikaŋu baba pu, ùh ceeyee duulnya kpì ndɔpuntikaa pu.” (Galaati 6:14).

Úh Yeesu di kpì ndɔpuntikaa pu ki fōō ti-tafadaaldi ndɔpuntikaa pu, “kɔŋkɔnee ti nyán ikpiti poon ki kíñ ki bí deedee maŋfal poon.” (1 Piyeer 2:24). “Un nóo Yeesuee, duulnya ceeyee, u kpì ndɔpuntikaa pu ní.” (Galaati 5:16), tükù-ti yii tí nīn còom Unimboti fām nín kpòotí-ti puee kí taa níñ ŋáaŋ ti-bimbim nín là puee.” Galaati 5:15 gíí bí yii: “Unimboti fām yaa tíí-ti dimaŋfalee, tí nīn còom ŋfamee nín kpòotí-ti puee.”

Foota nee poonee, ti kántí bi nín nīn pēeti Yeesu ki cáá-u ki bóob ki nákáñ jaantalku ŋyee, nì dinaalabil din bi nīn dū ki gbáñ-u ŋkpitim puee. “Úh di cáaŋ-ti ŋgbansɔŋfi, ní timbi tafadaaldi líti u-pu.” “Timbi kpítii pu ní u kpì.” Eeroodi nì u-naacimbi bèeī-u, bi gbáñ-u anaalab ki dóòyee ní ki dū dibokutimandi cincij ki pēeh-u mbotiyaamin, ní ki dū ikun̄kum ki lūh kibeefulii ki cíkíñ-u. Úh un máaŋ bi bàà cíkíñ-u sindaariya beefuulikee. Ní bi dū ŋkpaŋkpaan ŋubo ki ŋúbín u-ŋaŋgiil, ùh un bàà máaŋ bí ŋúbín-u tikuti dɔnyikaan̄yee, bi ŋá mīn ki dóòyee, ní ki kíñ ki gbàantí u-nimiin ki bèeī-u yii: “Juubi botiu ti jáaŋ-si.” Ní ki tíí timotan ki làbití-u; bi fōō ndo u-ŋaane nì ki cáā fátí u-yil. Bi bèeī-u, ki sǎaŋ-u mīn tikpil kí bálee, ní ki cáá ki búntí ki kpáá-u ndo pu.

“Bi kpáá-ti ni Yeesu”.

Gaalaati 2:20.

“Ti kpìì ikpiti jandi pu ki kìn ki bí ki tīī Unimboto ni Yeesu Kriisitoo.”

Room 6:11.

“Mammee, maa là ki gāā m-bindi tiba ni tiba pu kpataaa, an yaa kaa sá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo baba pu.”

Gaalaati 6:14.

4. Bi kpáá-ti ndɔpuntikaa pu ni Kriisitoo

Kriisitoo yab tikpil bí ki sá diyindi fam, bi cá cõõci ki mée, ki fõõ ti-Dindaan jikaati ki gà ilan, mín kokõee bi fãtĩ kpãã bi-fiiliu ndõpuntikaa pu ní mül mul nì bi-tunƙpitiŋi njin bi nããnee, nì bi-toom pu. “Bin bin lì yii: M-Dindaan, m-Dindaan kòkò di kaa làá dãá kó yilpu beelin, see bin nããn min m-baa un bí yilpuee lèe baba di làá dãá kó.” (Maatiu 7:21).

Foota nee poonee, ti tí kãnti Juuda nimiliŋ njin u nìn dũ ti-Dindaan Yeesu ki nyáfi ki fõõyee, an nìn sá jitombi mmunƙu nì salaa ní, kun pu u nìn nyáfi-uee di sá nmineel di nìn jín Juudas pobil poon mpaan ni ki yãnti waa ti cáã nlandõkõ. Fitila nì ikusaka di sá kun soojab nìn nubiŋee, fitila sá kí nãã kí nìn wãl ki cõõm, kun puee an nìn sá kunyeeu ní, ní ikusakee sá bi yaa cúu-uee, bí dũ kí bóob-u. Liidoo tanƙpabil ní bi nìn dũ tó caacaa kí kpèè un dàã jĩ Yeesu bokutifõkõlee, an nã min Unimbati bõnaatiliu lèe dee yii: “Bi yãkati m-bokutiŋ ní ki tó caacaa kí kpèè un dàã jĩ dibõkutifõkõlee.” Bi gbakal Yeesu wanti kòkò u-wunti pu ní ki fãti bi-boon ki tĩi-u ki bí yii: “Taa là ú nìn sá ti-bõtiu.”

Binib kòkò là kí nìn fõõ Unimbati nãnti, nãwiiŋ utaa, ama ní kaa là kí sãntĩn bi-ba kí tĩi Unimbati, un baba sá mpon daanee. Biba ceeyee nyunti njin diniminaamandi diba dõmiŋ ki jéeti bi-pu, baa ti cáã dimakal báã ubõ nì ubõ puee ní bi béeti yii Unimbati bí. Nì soojab ubõ dũ u-ƙpanƙi ki sãã ki cĩl Yeesu takakal, ní fatiku nì nnyim téenĩ. Kí wãatĩ ukooja n sãee Piyeer nìn néé kisapõmbiki kiba nimiin nfunyõm mita yii waa nyi Yeesu. Ama boonee u sún ki yãlŋki ki kónti u-nyõkõ. Nì lĩ binib nimiin nì ni-nyõmmun nì ni-tunƣatam poon yii Yeesu sá ni-fiiliuaaa? Áã an cáã-ni icoo binib nimiin. An pu ní Yeesu bí yii: “Un kamaa di yaa lì binib nimiin yii u sá man yõuee, man mun dãã lì m-baa nimiin yii ú mun sá man yõu. Ama un di yaa néè binib nimiin yii waa nyi-mee, man mun làá dãá néé m-baa un bí yilpuee nimiin yii maa nyi-u.” (Maatiu 10:32-33). Yeesu gĩtĩ bí yii: “Un yaa kaa yõõn m-õpuntikaanƣu ki tũn kí nìn nõõ-mee

kaa kiti ká nín sá man boonooliu.” (Maatiu 10:38). Bin tókó Yeesu un sá ditankpalee puee bí mmonneeee! Ní kpèèmaan nlan nee nin sòòn anyòobun ñinyee:

U sá ditankpal ní ki bí talku.
Unimbóti dū ki ná m-pòbidiiku dí nín cí-mi.
Digìndi poonee u sá-mi m-ballaŋki
Nì laakin m ñūn ká nòkiñ tiba n taa gbèè-mee.
M-jòonliu un bī m-boonee,
Ún di sá Yeesu m-fiiliu.

FOOTA ÑMOOÑMOOTI

Unil un Yeesu dū u-fatikuu ki finti u-pòbil ki nyánti ikpiti, Unimbóti ñanti nì u-saasol nín wīkí minyee, ki yánti u ká difiilee, pòbilin nín bí puee sèé. Dipòbil gbantee kpánti Unimbóti diiku nì ibaamón ní, di kpánti Unimbóti nì u-Jipòon nì circir fām kooŋkooŋu, kii ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo nín pòòn puee yii: “Unil un yaa nééñ-mee see ú kpāafi m-bóti ní m-baa mun n nín kíñ ki nééñ udaan.” (Jaan 14:23). Yeesu Kriisitoo pu ní Unimbóti tìi unil jilma, ki biinti u-pu ki kpòótí-u.

Dipòbil nee kpánti Unimbóti diiku, bi jìñ ikpiti nyán. Dipòbil din poon Sitaan inyimón kpiliu nì tiwaŋkuti tin bi dū ki nántiñ ikpitee nín kée, ti ká kòŋkòneee circir fām jín mpaan, circir fām min sá ibaamonee. Doooyee ñwungban nín nín là puee di nín jín mpaan nì dibeel, ama kòŋkòneee dipòbil gbanti kpánti busumòntiibu ki lòòn asubimònti ñin Unimbóti fām yánti binib lòòneee, an di sá: Dineendi, dipòpindi, ngbansòŋfi, di-ba sèntil, ki mō, nì kulaaŋfitiui, deede, kimotii, tiŋan diŋal, diba ñúbil, mara ubo kaa bí ki jáa nì an bóti gbanti. U kpánti tiŋman pu supandi din tókú ti-Dindaan Yeesu puee dee: Dipandi gbanti dáá lòòn abil tikpil. Kun yì-ti u lòòn tikpilee di sá u bí Kriisitoo ní, Kriisitoo maraḅ bí ú mun-ni. (Jaan 15:1-10). Kii u nín gbí circir fām u-ni puee, u cáá mpon ká já ká jì ñwungban nì ñu-kòdeebi,

Dineendi
Dipɔɔpindi
Ŋgbansɔŋfi
Kimɔtii
Kulaŋaŋfitiiu

Tiŋan diŋal
Deedee bitam
Ki nīn mɔ
Ki nīn ŋúb a-ba
Gaalaati 5:22.

5. Kunimbɔtidii

ki dū unikpikēe ki kpáá ndɔpantikaa pu. An kaa sá yii u nyàab ki ká, àá ki gbēē ní ki tī́ imòń, ama difookiil poon ní u bí, kun puee a yaa fōō Yeesu Kriisitoo ki kíiyee ní a ń̀h̄n ki já ki jī duulnya. Ní u-mákal din u cáá ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo gitintam n̄ tinyoolee p̄s̄s̄ t̄n̄an ní ki t̄i-u kunyannyaau. Ní ki bí Unimboti neendi din kaa cáá disatilee ki dàá n̄n bí jaanjaanee poon.

“An n̄n m̄n̄ bin p̄obilin bí circiree, kun puee bi làá dāá ká Unimboti.” (Maatiu 5:8). Ni min kòkò uboti dafiidi n̄n sá ugaaja ki jáń ki j̄n̄ u-nannanliibee, u ká yii kujakpaan̄u kun pábee di sá ú ń̀m̄a ki já ki j̄i u-landòkòkp̄itii in bí u-nee, u n̄n ká yii u-pobil kaa sá dipòbim̄ont̄iilee pu ní u mēē Unimboti yii: Oou! Unimboti f̄at̄i ki náan̄-mi dipòbip̄ondi din bí circiree, f̄at̄i ki p̄ont̄i m-landòkòń̄u ki k̄it̄i-ń̄u. (Soom 51:10). Ti-kansikin ubo kaa ń̀h̄n ki ń̀j̄an̄ki u-pobil d̄i n̄n bí circir Unimboti n̄imiin, m̄in ní ubo kaa ti ń̀h̄n ki f̄at̄i ki náan̄ dipòbip̄ondi u-ba di n̄n bí circir. See ti fá ti-kp̄itii ki kp̄ánti ti-bimbim kòkò Unimboti n̄imiin kii Dafiidi n̄n n̄n ń̀gá puee, u n̄n mēē Unimboti yii, ú f̄at̄i ki t̄i-u dipòbip̄ondi, min baba ti ń̀h̄n ki ń̀gēe dee. Unimboti là ki f̄at̄i nááá-ni apòbip̄oon. Timbi ti-ba deedeu n̄n ti n̄n p̄ònt̄i kin an dāa kp̄àáá ń̀gá famee sá kii bi n̄n t̄ab ikp̄alicat̄i puee ní, taa ń̀h̄n ki dū ti-deedeu n̄n ti-pooni ki l̄ib̄ ti-pòbil̄iń̄ laakin kaa ń̀j̄anee an kp̄ánti Unimboti kooń̄kooń̄u báa fīi, Unimboti nyi yii ubo kaa ń̀h̄n ki ń̀gá mimmee pu ní u là ki t̄utuń̄-ti, kun puee u p̄ònt̄i ipoomm̄oonti yii: “M dàá dū n̄nyim min w̄al̄ k̄il k̄ilee ní ki f̄al̄-ni ní ní nyā circir, m dàá f̄int̄i ni-jòkònt̄i n̄n ni-waatuń̄ń̄i kòkò n̄ nyā dandan ní ki t̄i-ni dipòbip̄ondi n̄n ilandòkòp̄oon, ní ki cúú ni-pòbil̄iń̄ ń̄n bí ki p̄s̄s̄ kii dit̄an̄kp̄alee ki lēē ní ki dū dinipobil ki ń̀gá ni-ni. Ní ki dū m-landòkòm̄ont̄iń̄u ki ń̀gá ni-ni, ki ȳant̄i ní ń̀m̄a ki nóó min m lēe, ki ń̀ḡub̄ m-marab ki ń̀gá. min marabee bàlf̄ēe.” (Eeseekiyeel 36:27). Takalda p̄oon un Unimboti dū u-Jip̄oon Yeesu Kriisitoo fatikuu ki nyī ń̀j̄alee taap̄u dee.

Ti ká foota nee poonee Unimboti t̄uń̄ń̄u ti yú, di sá Unimboti

tũngũ bí kí nĩn tũtũn bin dàá ká dimanjfal din kaa cáá dikuntilee ní, bi cáá nshan kí màntĩ kí tũ bin fanjki Unimbotee. (Soom 34:7; 91:11; Daniyeel 6:22; Maatiu 2:13; 13:39; 18:10 Atuun 5:19; 12:7-10). Sitaan mun yú ki cóŋki laakin u nĩn kòò bi jĩn-uee ki kpèè mpaan yaa bí u fàtĩ kí kó. An pu ní Yeesu kpambal sánki-ti yii ti taa nĩn gèèn, tí nĩn mèè, “kun puee ni-nannaliu Sitaan bí ki yìi kii gbĩkiti nimiliŋ nĩn màn pu u nyàab kun u yaa péè kée ú cúú kí ñmóee ní.” (1 Piyeer 5:8). Iyunti tikpilee Sitaan kpánti kii Unimboti tũngũ ñwalfi daanee ní, ní ki kíif Kriisitoo yab bin duulnya kódeebi yánti bi sŋkèe, ní kí dũ iciin kí ñmā-bi ki kpáañ bin Unimboti lúti bi yú deedeeyee kansikin.... Ama nì miñ kókóee ti yaa péè yìi-uee, see ú sãn kí wàatĩ-ti. (Jaaki 4:7).

FOOTA LULUUTI

Foota nee poonee cáá kunimbaau, kun puee u dàkà unil un bée Unimboti mmontiim boonee ki dũ Unimboti ki fée bitam. U wòb u-nimbil, kun puee u kíif ki cáá nnimbotisan ki gbíilĩn, ama ní u-nimbil din kíñee bí ki kpèè ki màntĩ duulnya wanti pu, ní ñwalfi ñun bí u-nee kpì, tidaandi tin nĩn kã u-pobil poon ki dàkà yii u bŋnti kí jĩ falaa Kriisitoo puee wáŋki, ní icŋki dómiñ ki mànti ki tú-u ní an nĩn bàà sá ú pŋkĩn-i puee ní u dũ u-ba ki tĩ-i ní i-ñún-u. Unimboti bí sòñ-u ní an bàà sá ú pĩfi Unimboti nyókóee ní u pĩfin Sitaan un bí ki cáá ipoon fam nì inyimon ki ñmàtĩn-uee. An yaa yìi u gbínti ki cá cŋci, ama ní ki dũ duulnya neentam ki bàl cŋci un ñá dibŋkutil u pèeyee poon, ní kaa ti nées Unimboti u-pobilin, ní u-landŋci kíñ ki có tiwan tikpil pu. U nì duulnya kíif ki kó tŋbin, ama ní u gbínti ki lì yii ùn nées Unimboti u-pobilin. Uñmalbija un sá nlandŋkóee bŋnti waa ti tú u-dŋpuntikaanũ nì dipŋpindi, an kpánti u-cee diwangul din nyimee ki núti-u ní u-fookiiu kaa ti pŋs ní u gbèèñ kaa ti mée ñwimmeem min yánti u nì Unimboti kpáfée, u-pobil poon, u nĩn cúú u-ba ki nákatĩn nnimbotisan puee, nì bugbambu bun u ñée yánti u líti. Niinee, u bíf pũn mpaan Sitaan un yú

6. Unil un bi bil cəŋki u-landəkəŋu cuu yakatee

u-pobil canjin ki cóngkí ki kpèé u yaa kánti mpaan' u kóee dee. U nì duulnya yab di jìh kuboótiuu ní ki dū kunabitiuu kun bí u nì bin nóó Unimboti mbaamominee ki fá.

Ukoorjaan un bi dū ki nántiñ dilambilee là ki kó u-pobilin. Unimbotinool gbanti súnti yii Unimboti sún u-saai ní ki fíí-u, an pu ní u kpánti ulambidaan. Ndanyoo nín bíí fátí kipunyoko kí kóee. An kífí miyee kaa baasii sá u bàà là kí nyò, an yaa yìl u nì u-bóobi bin sá duulnya yabee nóó ki cūti jingaál, ní bi tíí-u ndaam, ú mun cáá icoo yii u yaa kaa fōò bi dàá kí ki nín bèéí-u yii: Bi ká-si coocidaan, àá bí bí-u yii: Aa bí tiban, a sá camponti ní, niinee ní Sitaan ñ kí ki lókoí-u yii: diñ baba ní sii yaa fōò kudayuu àá kòrkòn ubo ki nyūñee ní an biíí a-nimbotinootamaaa? Niinee ní ñwungban kódeebi kíh ki dōoñ u-landokòhun. An ñūñ kí bàñ dicilpu u kíh ki néén tinaacin tin kaa ñāñee, kí cá laakin bi ñōōyee nì laakin binib cá ki kòntí bi-nimiliñ an kaa bàà máañ ú cūee, ní Sitaan ñ bí-u yii duulnya nín péé sá puee dee, unil kpá kaa ñá ikpiti, sii cee nee an péé sá diñ baba ní' diñ baba kpiti kaa sá ikpiti.

Tiñman ní an sá yii: Taa ñūñ kí piññ nsan yii inoon in kaa ñāñ kí sá tikpiti nì ilandokokpíteee ñ ñàañ kí lákatí ti-yil pu, ama ti ñūñ kí piññ nsan kí taa pō mpaan í dāa kál ti-pu kí páañ muditi ti-pobiliñin kí tō ajin kí kákatí atunjkpiti. A yaa tánti a-ñambikpankpalii kí tíí Sitaanee, see ú cù ki kpáañ a-ñal koko ní kí dáal a-nañki kí tō ññmi ñun kaa kúu jaanjaanee poon. An puee ní Unimboti sáñki-ti tikpil yii sāmmaan kí wàatí tinaacimpon nì tisampon kódeebi kí taa gbíiliñ-i Bàà ikpiti yaa bí min ní ki dōoñ ni-ceeyee, sāmmaan mi nì mi-yalii koko. Sāñ kí nīn cámaan Yeesu un sá ufiilee nì ujanjakpilee cee.

Unil un ni ká u cáá dipinjal ki kpáà dipobil poonee dàkà bin nóó Yeesuee nannaliibi. Bi nín bèéí-bi pu ki kúnfi bi-boon miyee sá kii dipinjalee ní bi cáá kpáà un nóó Yeesuee pobil, ní u-landokoi ñ ñá ili ní waa ti cáá mpon kí ñmèè tin bi sòoñ-uee.

Ní u kíh̄n̄ kí fàṅkí binib kí yāntí Unimboti. Tin cáá-u tifaandee di sá binib dàá nīn̄ kíh̄n̄ kí sòòh̄ u-pu iba? Nì binib nín dàá ṅá-u miṅyee an landokoiyee yāntí u kpántí binib yumbuu ní kí dū Unimboti kí fá. ṅyunti ṅun ní ilandoko nì diwunyoṅtil bāań-uee ní nnimiituń nì diṅuul bí kí pōontí kí kó u-pobilin, ní ukookpiti un sá ipoompoonee n̄ dāa kó-u ṅyunti ṅun u ká yii an búti biba bi-tuṅṅi bí còom̄-bi tiṅanee ní ú ṅá soooo kí kó u-ni, waa làá kpààá béé, kun puee u pú mpaan fiii kinán̄ nì dilambil dī kí kó.

An kaa p̄s̄s̄ tí yāntí n̄n̄mineel n̄ kó ti-pobilin̄n̄ ti yaa kaa nyí n̄ ti-ba kí kpāafí ti-Dindaan Yeesu boti tin u n̄n̄ kpāafí-ti yii: “F̄intímaan kí n̄n̄ mèé an nín dàá ṅá pu ni yaa kó icōṅkinee, ní taa lítée.” (Maatiu 26:41). Ní (1Kor. 10:12) mun t̄k̄k̄-ti yii: “An puee sii un d̄akafí yii á n̄n̄ yú pu nee a yú deedeeyee, á n̄n̄ nyíh̄n̄ a-ba kí taa líti,” ní Eefeesi 6:11-18 mun bí yii: “Ní dū t̄ijan̄awan tin koko Unimboti t̄iyyee kí p̄eēh̄ kí s̄í lí deedeeyee ṅyunti ṅun Sitaan yaa yík̄h̄n̄ ni-pu n̄n̄ u-kiiltamee.”

FOOTA LULÚUTI

Foota nee poon d̄akà unil un fá Unimbotee pobil nín bí miṅyee; unil nee, Unimboti n̄n̄ ṅm̄nti-u u wál nsammonti, kí dáká Unimboti ṅanti, kí f̄ō u-fām boonee ní u dū nsan gbanti kí fá. Foota nee d̄akà unil un d̄ooh̄ c̄oc̄i ní kaa fá u-kpiti kí dū u-ba kí ṅá Unimboti ṅanee bitam. Kí sòòh̄ n̄-u “Yeesu b̄om̄ontiiti tin sá ibaam̄onee”, m̄iñ ní ú m̄uñ u-ba ká-ti yii ti lafun sá ibaam̄on.... Unil un Unimboti là kí t̄utuñ-u ní u p̄ók̄k̄ u-pobilee n̄k̄i kí m̄úl̄ ikpiti ní, n̄n̄ min koko u bí kí pōontí u-ba fam yii u kp̄oṅtí u-bee. Yeesu u-ba d̄akà-ti unil un dū n̄n̄imbotisan kí f̄ee tin b̄ań-uee. (Luuki 11:25-26): “Arasiinii yaa nyáń unilinee, u b̄untí kup̄ooun ní kí yiih̄n̄ kí nyàab̄ ṅkooṅkoon, u yaa nyàab̄ kí ḡí kaa k̄ee, ní ú bí yii: M̄ làá f̄at̄í ḡití laakin m̄ n̄n̄ nyánee. U yaa ḡit̄iñ kí ká bi ṅat̄i kudii kí b̄ont̄i-kuee ní ú c̄uù nyàab̄h̄n̄ Arasiiniibi biluli bin cáá ntoom kí j̄it̄iñ-uee ní bí d̄āań kí kpāfí

7. Un nà mpɔɔgbɛlɛn kɪ fātɪl gɪtɪ u-boonee

ki kãl udaan pu, ní udaan n môtĩ bíl kí jĩtĩn mpeekaam. 2 Piyeer 2:22 lí yii: Tin bāan bi-pu nee dākà yii, dilan̄kpandi nee sá ibaamon dee yii: “Kiboko wĩlĩkĩ ki fātii gĩĩn ki ŋmó, ní afa un bi fũlee fātii litĩ tikpatin ki dō ki bĩntĩ.”

Tĩŋmaŋmabiti nee dākà ki cánti-ti unil un fá nnimbotisane, àá un cá cooci ní kaa kpánti u-bee. Ikpiti n̄ i-põŋŋu kókõee n̄ i-ŋmatintamee fātĩn ki kó dipobil gbantin ní ki jĩn dibeel. Ali gba ni yaa kpēē kijapaayee nimiin n̄n bíl puee dākà u-pobil mun ní bíl puee, ní Unimboti fām min bí soooo kii dibeenanjilee gĩĩ ki yānti-u ki búnti kun puee Unimboti fām n̄n ikpiti kaa ŋũn ki pēēn ŋkoon̄koon. Dipobibaantiil kaa ŋũn ki n̄n sá kunimbotidii ki n̄n giti sá Sitaan gbunlokol. Ntũun ŋun sá Unimboti botee yiki n̄n kunimbaau poon ki fātii kpēē ŋu-boon yii an yai yĩ u dàá fātĩ kí kpánti u-ba kii kibiki kin n̄n fōō u-gaajati (u-faal u-baa cee) ki jĩn p̄sipusee n̄n n̄n ŋá puee. (Luuki 15:16-18). “U bàà n̄n là ki n̄n jĩn afab jinti ní baa tĩ-u, niinee ní u kí kí bĩ dākafĩ tin poon ní u kóee, ní ki bí yii: M dàá yiki kí fātĩ m-baa cee. M yaa bàñee m bí-u yii: M-baa m yĩnti Unimboti ki yĩnti si mun, maa ti maañ á yĩn-mi a-biki. Ubaati n̄n ká u-biki kpánti u-bee ní u dũ u-kpitii kóko k̄i pú-u n̄n dipobil diba.

Foota nee poonee, kijapaai nee kaa kpánti u-ba mbaamon, waa fātĩ u-nimiin ki túl Unimboti, waa nyàab u-kpitii pōtam Yeesu cee. U-landokõŋu tĩfĩ kii ŋŋmi n̄n wũ tikuti tí mánti cĩŋ cĩŋ pu boonee ti dàá fātĩ kí b̄nti kii ti n̄n kpāāa bí puee, ní u-landokõŋu gēēn ki k̄n ki ŋmĩ fõfõm. U cáá atafal ama ní Yeesu yĩ-u ní waa gbil. U cáá animil ama ní kaa wāl u n̄n cá kí jēetĩ nsitim ŋmĩŋu ŋun sá ditafadaaldi ŋmĩŋu poonee. Ní ki pōnti u-ba ki ŋāañ ikpiti an kaa cáá-u icoo. Sitaan jĩn dibeel u-pobilin, ki kã debeejal pu. An yaa yĩ u gb̄nti ki cáá binimbotinooliibi bimbim ali kii bí n̄n “pĩl̄ dikaakul pu di dō ki ŋāñ nnibikpeeyee.” (Maatiu 23:27).

Kõŋkõnnee inyimon na n̄n i-baa jĩn Unimboti fām ibaamon daan paan̄ŋu. Kõŋkõnnee, upeel kamaa, an dākà yii ikpiti kamaa k̄n

ki cáá u-rasiniiu ní, bi dómiń ki jín dipobil poon mpaan, u bàà nyàab kí fōō u-ba bitontɔŋkpitib gbanti ŋaan ama ní bí mun dū ikusaka ki bóob-u kɔŋkɔ. “Un yaa nín yíntiń Mooisi marab, ní binib bili kii bita yaa lēē mmōon yii bín ká u nín yínti puee, bi kù-u ní baa sūn u-saai. Ní kpèè ditafadaaldi dilal bulfi ní un kpēē Unimbɔti Jipōon fam kaa dū fatiku un Unimbɔti dūu lí-ti dipoondi ki yíń tibeé máań?” (Eebru 10:28-29; ñ 2 Piyeer 2:1-14).

M-nabiki, foota nee bɔti yaa náán ñ tin poon a bée, taa dūu ñikí dalba, fáa mbiil malaa ñ a-pobil kɔkɔ, Unimbɔti dàá jòón-si. Unimbɔti di ŋūn ki là kí dū a-kpitii kí pō-si, a yaa kíi ki dómiń u-cee ñ a-pobil kɔkɔ. Dāañ u-cee kii unyangbanti ubo nín ñin dómiń Yeesu cee ki lí puee yii: “A yaa là a ŋūn kí yàntí m pòókí m-wunti ñ ŋāŋkí.” (Maarki 1:40-41). Ama a yaa gbínti ki pòókí a-pobil ki cá ki là dibombɔndi kaa là ŋwalfee, mimmee a taa nín máká dijoondi pu, kun puee an nín bàà sá á lēē dimaŋfal puee ní a lēē ŋkúm. “Kun puee tipaal tin ikpiti pèè di sá ŋkúm.” (Room 6:23).

FOOTA NINIITI

Ti ká foota nee poonee, ŋkúm bíi sùtiń ki pìl un dū nnimbɔtisan ki fá ki ŋá ikpítee, an nín bàà sá ú kpánti u-ba kí fá u-kpitiyee ní u cáá ñiki dalba pu, ŋkúm bāán-u ninee. Ŋkúm weeni bān ŋwunghan miń ní tifaandi mun kó kinaŋ, ŋkúm bāañ ki yúl u-yil pu ki ŋúb ditambɔndi. Tin ñin kiil-u u ŋāañ ikpítee kúnti an kíń ú ká ikpiti paati ñin nyāŋkí minyee dee. U kíń ki gbìl ŋŋmi ŋun kaa kúu jaanjaan u cá kí kóee faam túŋkíń-u, ún u-ba ká yii an jítí; Unimbɔti un u dū ki fá doooyee ki kpēē-u famee, u bàà gītí là ki sùtiń kí piĩ-u. U-bɔɔbi kíń ki fāŋkí-u kaa là kí sùtí kí piĩ-u ní tibɔti tin bi bí ki sòon an bàà tīĩ-u kunyannyaauuee ñ ŋá fam, an kaa tútuń-u. U-gaajati tin u dī isaŋkpiti pu ki kée kaa ŋūn kí nàb u-maŋfal fiii, kaa ŋūn kí fīĩ u-naŋki, kaa ŋūn kí pèefi ŋkúm. Ní u ká yii an pōō ki tīĩ-u ú dū u-ba kí ŋá Unimbɔti

8. Unikpiti kum

ngaan kun puee Sitaan pīn-u nsan.

Tin u nìn néén doooyee nì tin poon u nìn bée kìn ki bíí lāā-u kōṅkōnee, u-kpiliu (Sitaan) un kaa cáá ibaamōnee kaa ti ṅūn kí tūtuñ-u tiba poon. Niinee u bèè yii: “Sii un yaa kó dimanjfal Nimbotiu botinee, an dóò sii pu dee.” (Eebru 10:31). An yaa yíi u nìn dàkafí yii u yaa láā dō ki tóób ṅkúmee ní u dàá bóntí u nì Unimboti kansikin kí nín kpú, ama u ká yii ubo kaa péé ṅūn kí ṅá mín bàà fiii. Binib tikpil kpíi ṅkúntuntukum kaa dōon kí yúntí kí ṅmā kí ṅāṅki bi nì Unimboti kansikin, mín pu ní an páb kí tīi un kamaa dáa bí dimanjfalinee n nyàab Unimboti, mín ní a kánti-u ní ú fōō-si.

Foota nee poonee ti ká kijapaai nee dàá kpáan u-kpitií kí kpú dee, ama Unimboti bàà pú-u diyimool kí dàkā-u u-neendi ní u dūu fá kaa ti fātii tó Unimboti boti tin bi sòon nì-u tì tìi kunyannyaau nì difiilee, waa gbíí niin ama kí dāa gbíí laakin bi kpàtí u-pu yii: “Sútí niin kí wàatí man, mbusu daan un bí nee, níñ cá ṅmi ṅun kaa kúu jaanjaanee ni, ṅun bi bóntí kí yóon Sitaan nì u-tūuniyee.” (Maatiu 25:41). “An péé sá bàà ṅma n kpú diba ní boonee ibosoon dee.” (Eebru 9:27).

FOOTA WAWAATI

Foota nee dàkà unil un nóó Yeesu mbaamon kí jáá kí jīn iconki in tūm kpankpam kii ṅṅmee. Sitaan cōṅki-u ajan kōko pu kí gúl ní u yú deede kí ṅúb Unimboti boti an píki kí tin kátí-ku. Yeesu Kriisitoo puee, u ján kí pōokīn tikoko. Tí fámaan atunṅpiti ṅin cāabiñ digíndee, nì ikpiti in kaa pōō-ti dicuulee, kí sāñ nì dipōondi ditaatandi din Unimboti náká kí yóon-ti tì sānee. “Ti-nimikpeenju n nīn cō Yeesu ti-Dindaan un nāanti fookii ti-ni kí tin cáá kátí-kuee pu.” (Eebru 12:1-2). Sitaan nì u-soojab kōko mānti kí tú dipobil kí nyāfiñ kí gúl kí bàà péé yāntí ú yintí Unimboti kí líti, baa ṅún. U cáan dilambil kí bàà ṅá u-ni, waa ṅún, kí cáan nmineel nì tilaakpaal rasiniibi nì kodeebi biba mun kí bàà

ɲmàtiñ-u waa ɲún. Ní ki yǎnti kinánj fōō ugbii paanɲu di sá Sitaan yaa cóŋki-si diba kaa ɲúnee u fátii giín icóŋkee nsan ɲubo pu ní kí kpántiñ diyindi àá ki dū tiba ki bīñ ní a taa ɲmā kí béé.

Ama nì mìn kókóee un nóó Yeesu kaa dō ki gēēnee béetí ikpiti, báà i yaa yǎnti ki dū i-ba ki nántiñ nnimbotisan min, àà i yaa ti fōō ɲwalfi tūuɲu bimbim see ú béé, Kun puee Unimboti fām nì u-boti dākà-u ibaamɔn kókó. Ni ká foota poon kijapaai kiba ɲúb ndaam kɔŋkɔn ki ɲōō ki nyàab kí téé uyeesunool kí tō ikpiti, u bī dākà-u duulnya nín mō puee dee. Ama tiñ kókóee kaa ɲáán uyeesunool un dū u-ba kókó ki líñ Unimbotee tiba kun puee u nì Yeesu ní bi kpáá ndɔpantikaa pu bi kpì ki fá duulnya nì ikpiti kókó. Ní ubo mun cáá dipinjal ki sàatí deedee daan pɔbil. An dākà yii bin sá Unimboti nannaliibee bí ki kúnfi u-boon ki bèē-u ki páb-u, ki tūnti-u abogaan kí ɲmā kí páatí u-fookiil nì u-deedee Unimboti pu. Cilinjee bin yí bíba yii binimbotinooliibi kaa sée di baasii gbì biyeesunooliibi taapu kaa gbèentí. Ama ní ùñ tēetí Yeesu boti tin u nín lī Maatiu 5:11-12 yii: “An nīn mōñ-ni binib yaa bí ki sòòñ tibokpiti kamaa ni-pu yii ni nín sá man yabee puee. An nīn mōñmaan-ni ní nīn fàal, kun puee tipaakpaandi dō yilpu kí cí-ni.”

Ikpiti wunɲanɲu, an dākà yii ti nín gà ti-biɲi yii: “mamee”, an di bí baabadal ki tūñ ditundi kí kpèè u yaa ɲún kí dáal-ti kí nyǎntiñ Unimboti neendi poon, ɲyuntee ni ti lì nì dipɔɔpindi nì dimákal din ti cáá Unimboti puee kii Yeesu kpambal Pɔol nín nín lī puee yii: “Tiba ɲún kí yàkatí dineendi din bí timbi nì Kriisitoo kansikineeee? Falaa di ɲún kí yàkatí-taaa? Diniminaamandaaa? Ɔkúmaaa? Mbusaaa? Ɔkum? Tīn kókó poonee, u nēēn-tee tūtun-ti ti jáà ki jīñ kí kúntí tikókó.” (Room 8:35-37). Un nóó Yeesuee dù Unimboti nín tìl tījanjanwan tīnyee ní kí pèēñ ní kí yíl deedee iwunɲkpiiti yunɲu kí já kí jī mbaantiim nì Kriisitoo un tìl-ti mpon ti jáà kí jīñee pu.

U-landókɔɲu un sá unɲalbijee wál bóii, u-fookiiu pōō tīnan, ní

Unimboti fām kòdò u-ni ní Unimboti tūnggu yú u-yil pu, ní Unimboti boti bí ki tēetí-u apoommònti njin Unimboti pòòh ki tīī bin làà ñmèè kí pòòh kí já kí jī kí tin kátì-kuee. Yii: “Un yaa jáń ki jínee, m dàá tīī-u dimañfal subu bun yú Unimboti kpaabunee bil ú ñmó.” “Un yaa jáń ki jínee kaa dāa gítí jīn ñkúnlilitiim falaaú.” “Un yaa jáń ki jínee m dàá tīī-u Unimboti jinti tin bí dibalinee nì ditanjkapindi din pu bi ñmāñ diyindi diba báa ubo kaa nyí diyindi gbanti see un fōdò ditanjpalée.” “Un yaa jáń ki jíń ki ñúb m-boti ki tin kátì-kuee, m dàá tīī-u mpon.” “Un yaa jáń ki jíń ki gbíntì ki ñúb m-tuunji ki tin kátèe, m dàá tīī-u mpon atimbul kòkò pu.” “Un yaa jáń ki jínee, m dàá pēen-u dibokutipindi, maa làá kpítí u-yindi dimañfal takaldaun, ní kí dāá lí m-baa nì itūun nimiin yii u sá man you.” “Un yaa jáń ki jínee, m dàá dū-u kí kpántí m-Nimbótiu diiku jaantalkuu, ní ú báań kí nìn kíń ki bí niin kí taa nyā.” “Un yaa jáń ki jínee m dàá yántí ú kāl m-cee m-beel poon.” (Dileedakal 2:7,11,17,26; 3:5,12,21). Animil njin u kpínti kí bílee dākà yii uyeesunool gbantee, an nín bàà sá ú dū u-nimilj kí nīn ñáań min ulèe, ní u cáá ñáań Unimboti tundi, an ní u cáá tūtuñ bisoodambi kí pà usalaatiiti (diim fransi poon) kí tìi saraabi, kí ñáań tin péé tìi Unimboti tinyoolée.

Kpono nì ijom in bée dākà yii u jīn tijin mōntiil waa jīn kí lākati u-ba pu waa bíif u-wunti kí nyù idafi in pōōyee kí gbèè, kaa ñmòd fatiku waa là tijin tin kaa ñāñee, kaa bíif u-nimilj kaa nyù sigaal, kaa ñmòd salaa kí bíif u-wunti tin sá Unimboti diikuee, kaa nyù salaa bin bi yì wiiyee mun, kaa nyù inyokofi in bíif unilee, ama u jīn tijin tin ñāñ kaa cāabìn digíndee ní, ní u-pobil kpánti ñwimmeem diiku, bàà iyunti yaa pōōyaaa, i yaa tūmaaa, an kaa ká-u, ùh péē cá cōoci ní baabadal. U nēēń kí mèe mmonjki báa an yaa ti sá u-dicanjku ponaana an yaa ti sá dibalinaaa, u nēēń kí mèe, kun puee u nyí yii kun. yì uyeesunool manjalee di sá ú nīn mèe, u nì Unimboti n nīn sòòh kí ñaati tob pu.

Takalda un kpáti ki d̄see, Unimbɔti takaldau dee; uyeesunool kàaṅ-u ní kí béé tin bí poonee ní ki kántí u-poon iciin, nì dimaṅfal nì ṅwalfi nì tigaajati tin ubo kaa ṅw̄n kí dākafí yii unil ṅw̄n kí kée, ní ki sá fitila ki ṅmíntí-u ní ki sá takoobii un u cáá jáà nì unannanlee. Unimbɔti takaldau gbanti m̄ṅh-u ki sá-u tigaajati, kun puee an di sá tijikaal tin u-naṅki j̄iṅ baabadalee, ki sá nnyim ki kù u-nyinnyooṅu ki sá-u ṅkpin ṅun poon u fūúlee ki sá-u digitil din poon u kpèé ki wālfí u-bimbimee.

U néeṅ kí túṅ ndɔpuntikaa, kun puee u nyí yii unil yaa kaa túṅ ndɔpuntikaa, u kpá kí fōō kibeefuulii. U nyí yii Yeesu kpáaṅ-u ki fíkítí u kíṅ ki bí dimaṅfapondi poon ní, an puee u kíṅ ki nyàab yilpu wanti tin baa wāl taa cáá dikuntilee. U bóntí u-ba kí tūṅki Unimbɔti ní ki sá kii busub bun bi cóoṅ ṅkpin caṅin bu lòoṅ abil tinjane, ní ki sá kii dipandi din tókú busubaamṅbu pu ki lòoṅ asubil tikpilee. An niliuee kaa fāṅkí ṅkúm, kun puee Unimbɔti Fām nì u-neendi gbí u-pobilin.

FOOTA SAALAATI

Yeesu bí yii: “Man di fikítí man di yì dimaṅfal. Un yaa bí ní ki fōō-mi ki kíyee kaa ti kúu jaanjaan.” (Jaan 11:25-26). “Un yaa fōō m-bɔti kí kíí ki fōō un túnní-mee mun ki kíyee, udaan ká mmaṅfafokṅ, kaa dāa cá ibosoon, ama u nyáṅ ṅkúmin ki kó dimaṅfal poon.” ṅkúm nì tifaandi kaa ti cáá un nóó Yeesuee pu mṅṅ. ṅyunti ṅun ti-wunti tin bíílee yaa láā kpántí tin kaa kúyee, ṅyunti gbantee an ṅá kii an nín ṅmāṅ Unimbɔti takaldau poon puee dee yii: “Bí kúntí ṅkúm, dijajil ṅá dimṅdi. Too ṅkúm ajajil bí là? Too ṅkúm a-looti bí là? ṅkúm looti di sá ikpiti ní ikpiti pṅṅu sá mara. Tí jāaṅ Unimbɔti u nín d̄ṅfí ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu ki t̄i dijajil dinyee.” (1 Kor. 15:51-57).

Unil un còom̄ ki nákaṅ Unimbɔti ki bí u-cee m̄l mulee kaa fāṅkí ṅkúm. ṅkúm kulku yaa gbán an sá yii ú kpúee an m̄ṅh-u ní ú búntí ali kii Yeesu kpambal Pool nín l̄i puee yii: “M bàà là

10. Kó a-filliu nyootin

ki kpú kí cùú nīn bí Kriisitoo cee mín di bàà nǎñ tikpil.” (Fiillipi 1:24). Unil un nóó Yeesuee nimbiliŋ mán yii ú péé ká Yeesu ní, kii unil nín yaa yíki u-tiŋki pu ki tin bín kunicaŋu ki jīn falaa u-nimbiliŋ nín mántí u là kí gítīn u-tiŋki pu miŋyee. Mīn ní un nóó Yeesuee nimbiliŋ mántí u péé nyàab kí ká un kpìi ndopuntikaa pu ki fīī-uee nimiin. Ní Unimboti fām bí ki téetī-u Yeesu boti tin u nīn sòoñee yii: “Ní-pòbiliŋ n taa bíiì, ní fōō Unimboti kí kíí, kí fōō mamun kí kíí. Ikoŋkoon tikpil bí m-baa dumpu, m dàá cù kí bóntí-i kí yóoñ-ni. M yaa cūfī kí bónti ipaan gbantee, ní m gítīn kí yòoñ-ni, an nín dàá nǎ pu laakin m dàá nīn bée, ni mun n nīn bí m-cee niinee.” (Jaan 14:1-4). “Tin unil nimbil kaa kée nì tin u-tafal kaa gbīlee nì tin unil kaa dàkafī kí kée tīn ní Unimboti bónti kí yóoñ bin néeñ-uee.” (1 Koranti 2:9). Isoon iba kaa bí ki cáá anyoobun nīn bi nūñ kí mǎafi jilma un bí yilpu bi bónti kí yóoñ bin bí duulnyanee poon kí nóó ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo tabobiliŋee.

Mbusu un nyǎŋkèe, laŋkin di sá laakin unil wuntī wūtī kí kíñ akpabee, niin dàkà yii “ŋkúm”, ti ká foota joolkaa nee poonee, Unimboti túŋŋu yú ki cí kí yòoñ unil un kpánti u-ba u-pòbil bí circiree naŋki kí cáá cūnni Unimboti cee, kun puee Yeesu bónti-u kí nyánti ŋwungban nūn kúyee bantin, ní u yíki kí cá un u-naŋki néeñee cee, un núb-u u kǎl duulnyanee, nì un pu u kpīyee; Unimboti cí kí fōō-u ŋal ili kí dū ti-Dindaan u-kpiliu nyoobundi kí tükù-u yii: “An nǎñ, a sá utontommonti kí bí deedee, a nín núb tin tin kaa náañee nì deedeeyee, m dàá núbīn-si tin wīkée, kó a-kpiliu moŋŋun.” (Maatiu 25:21). Sitaan kaa ti cáá mpon, kun puee “bin néeñ Unimboti kí kúyee nammu cáá kunyapoou nì jilma kpaan ní Unimboti cee.” (Soom 116:15). “Ní m gbī nneen nubo sòoñní yii: ŋmà yii: An sá ibaamōn, bi làá cùú kǎl kí nūñfī kun puee atunnyaan nīn bi túñee dī-bi.” (Deeleedakal 14:13).

Sii un bíí kàaŋ takalda un sá “digitil bi kpèe ki wǎlfī dipòbil poonee”, Unimboti n tūtuñ-si á dū a-pòbil kí tīī ùn un néeñ-see,

kun puee nyunti njan a bí kààh takalda neeyee, u bí a-cee ki sūh a-pu ki sòh nì-si yii: “M-jjooon àá m-bisal, dū a-pòbil kí tī-mi.” (Alaŋkpan 23:26). Dū a-pòbil din kaa ti cáá dimákal tiba nì tiba pu ki bí falaa nì tifaandi poonee kí tī Yeesu, u làá tī-si dipobipòndi nì nlandòkòpooon á nyā falaa poon. A taa yàntī a-pòbil n̄ dū ilandòkòkpiti kí n̄màtih-si á n̄n dī Ŋwugban kòdeebi, “Kun puee ugbaan dí māká u-pòbil landòkoi pu, ama un yaa nóó iciin saŋjuee di n̄mátí.” (Alaŋkpan 28:26). Dū a-kpitii kí fá kí cúú ibaamòon an píki. “Kun puee tin ikpiti pèe di sá n̄kúm ama tin Unimbòti pūh falaayee di sá á n̄á ubaanti n̄ ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo kí ká dimaŋfal din kaa cáá dikuntilee.” (Room 6:23).

Sii un dū a-ba ki n̄á Unimbòti n̄aane, á n̄úb a n̄n fōo Yeesu Kriisitoo kí kíi kí ká kunyee n̄ dineendi din u cáá a-puee tiŋan, an bí kii Yeesu kpambal Pòol n̄n lī 2 Tiimootee 1:12 poon puee yii: “Kun puee m̄ nyí un m̄ fōo kí kíiyee n̄n sá unyee.” M̄n ní m̄ cáá dimákal yii: u cáá m̄pòon kí kpāafí tin u n̄úbih-mee kí dāá sāā u-gítintam dal. A-fookiitam n̄ n̄n n̄kì kí cá nyòkòpu, yàntī Circir fām n̄ n̄n kpòotí a-wimmeem, níh péē gbintí ki bí Unimbòti neendi poon kí n̄n kpèé Yeesu un sá nsan, kí sá ibaamòon kí sá dimaŋfalee pu. Úh ti-Dindaan, an kaa làá yúntí, u dàá dāāh kí yòh bin sá u-yabee. “Úh di sá bibotiibi kòkò botiu, bidindambi kòkò dindaan-u.

“Tí nyòhki Unimbòti un di n̄h̄n kí n̄úb-ni ní taa lítée, kí n̄h̄n kí cáá-ni kí cunnì u-cee, tinyool n̄ dipòòpindin, bí taa ká ni-pu ikpiti iba kí lèe; tí nyòhki Unimbòti baanti un dī ti-Dindaan Yeesu Kriisitoo pu kí tī-tee. “Úh di yì tinyool, m̄pòon n̄ nnaam doooo n̄kilkaamin n̄ kòhkonnee kí n̄n cáá cá jaanjaan.” (Juudi 24,25). Ameen!

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialetos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc.). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations

Une Mission de litterature evangelique financee de dons

Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)